National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
OCT 18 1977
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

Second class mail registration number — 1989.

VABA EESTLANE

25 1952

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 72 (2419) XXVI aastakäik | Neljapäeval, 29. septembril 1977 — Thursday, September 29, 1977 | Üksiknumbri hind 35 centi

Gromõko süüdistas UN-is ameeriklasi

Sõitis pärast seda üllatusnõupidamisele president Carter'iga

WASHINGTON — N. Liidu välisminister Gromõko pidas möödunud teisipäeval Liitunud Rahvaste Organisatsioonis kõne, kus ta kritiseeris Ameerika Ühendriikie, et need on passiivsed uue tuumarelvade piiramise kokkuleppe sõlmimisel ning heitis Carteri administratsioonile ette inimõiguste jutlustamist, millega segatakse teiste riikide sisemistesse asjadesse. Pärast kõnet sooritas Gromõko üllatusvisiidi Valgesse Majja, kus tal oli pikem nõupidamine president Carteriga tuumarelvade piiramise küsimuses. Mainitakse, et nõupidamisel tegid mõlemad pooled kompromisse, kuid esialgu ei antud läbirääkimiste tulemuste kohta üksikasjalist informatsiooni.

Välisminister Gromõko süüdistavat kõnet Ühendriikide arvel tuleb võtta suure surveavaldusena Ameerika Ühendriikide vastu, kuna president Carter ja välisminister Vance ei ole teinud venelastele järelandmisi tuumarelvade piiramiseks uue kokkuleppe sõlmimiseks.

Samuti häirib venelasi ameeriklaste uus neutronpomm ja madalalt lendav tiibrakett, millede tarvitusele võtmisega Ühendriigid saavutavad strateegiliselt venelaste ees suure eelise.

Gromõko kõne kestis üks tund ja nelikümmend minutit ning see koosnes peamiselt tuntud nõukogude propagandafraasidest, mida on maailmaorganisatsiooni üldkogu koosolekul juba varem ette kantud. Kõnes kriipsutati eriti alla vajadust tuumarelvade piiramise kokkuleppe sõlmimiseks ning mainiti, et selle kokkuleppega vähendatakse rahvusvahelist pinevust ning välditakse sõda tuumarelvadega.

Gromõko mainis ühtlasi, et N. Liit on valmis teatud perioodiks lõpetama maaalused tuumarelvade katsed kui sellega nõustuvad ka Inglismaa ja Ameerika Ühendriigid.

Samal ajal aga nõudis Gromõko, et Liitunud Rahvaste Organisatsioon peaks esitama Ühendriikidele nõudmise neutronpommi konstrueerimise lõpetamiseks.

Gromõko puudutas ühtlasi ka N. Liidu suhteid Ühendriikidega, mainides, et need on stagneerunud kui mitte täielikult madalseisus. Minister atakeeris Ühendriikide valitsust ja president Carterit inimõiguste rakendamise küsimuse ülestõstmise pärast

nimetades seda nõukogude sisemistesse asjadesse sekkumiseks, mille N. Liidu võimud kategooriliselt tagasi lükkavad.

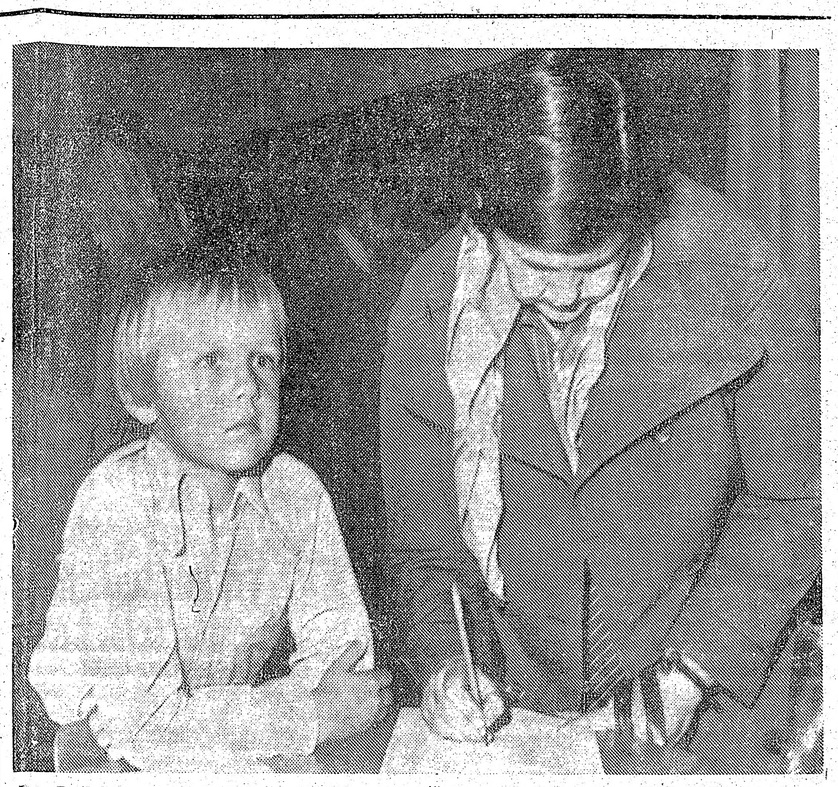

Ivar Paul Soever vaatab tõsiselt pealt kui ta ema täidab registreerimislehte T. E. S. Täienduskooli astumiseks. Foto: J. Kreilis

„Vaikne diplomaatia" ei anna tulemusi

N. Liidu dissident Leonid Pljushtsh kohtus Kanada parlamendiliikmetega

OTTAWA — Grupp Kanada parlamendiliikmeid, kes on tuntud „Helsingi grupi" nime all, korraldas Ottawas 14. septembril Ukraina dissidendi Leonid Pljushtshi ülekuulamise, millest senaator Paul Yuzyk'i vahetalitusel osa võttis ka Eestlaste Keskнõukogu abiesimees W. Pent Ottawast. Leonid Pljushtsh andis ülevaate dissidentide tegevusest N. Liidus ja vastas talle esitatud küsimustele.

Pljushtshi andmetel organiseeriti N. Liidus viis gruppi, kes jälgisid, Helsingi kokkulepete täitmist N. Liidus. Need grupid tegutsesid Moskvas, Kiievis, Leedus, Gruusias ja Armeenias.

Grupid kogusid inimõiguste rikkumise kohta fakte ja materjale ning sattusid sellise tegevuse tulemusena nõukogude võimude ja KGB märklaudadeks.

Pljushtsh toonitas, et kui läänemaailm suhtub dissidentide tagakiusamisesse „vaikse diplomaatiaga", siis ei anna see kaugeltki nii häid tulemusi kui kommunistide vägivalla avalikkuse ette toomine.

Pljushtsh tõi oma kogemustest selle kohta rikkalikult näiteid kuidas nõukogude politseivõimude vägivalla avalikkuse ette toomine ja läänemaailma ajakirjandusesse viimine on parandanud vangistatud dissidentide olukorda ja taltsutanud KGB-meeste vägivallaaktsioone.

Kõneleja mainis, et Lääne-Saksamaa kantsler Schmidt on tuntud „vaikse diplomaatia" pooldaja kuid vaatamata sellele muutuvad Ida-Saksamaa ja Bonni vahekorrad üha pinevamaiks

ning neid ei suuda leevendada isegi sellised inimostu teod kus Bonni valitsus maksab Ida-Saksamaale iga vabastatud poliitilise vangi eest 17.000 dollarit. Kuna see „äri" osutub Ida-Saksamaale väga tululoovaks, siis hoolitseb sealne poliitiline politsei selle eest, et Ida-Saksamaal oleks palju müüdavaid poliitilisi vange.

EKN-u esindajal W. Pent'il oli võimalus küsida, kas vangidele on Venemaal saadetud organiseeritult pakke ja kuidas seda tegevust hinnata. Pljushtsh vastas, et sellistel pakkidel on suur tähtsus vangide moraalile ja nende majanduslikule toetamisele.

Pakkide saatmist tuleks jatkata ja kui need Venemaal „kaduma" lähevad, siis tuleb neid rahvusvahelise posti- ja Punase Risti kokkulepete põhjal nõuda..

Pakkide kadumist tuleks lähemalt ja silmapaistvalt kirjeldada läänemaailma ajakirjanduses.

Kanadas asutati teatavasti parlamendiliikmete poolt Helsingi kokkulepete jälgimiseks komitee, kes kannab „Helsingi grupi" nimetust. Komitee tegevus on suvevaheaja tõttu olnud minimaalne ning komitee esimees R. Stanbury viibib praegu Sofias parlamendiliikmete rahvusvahelisel konverentsil. R. Stanbury kantselei korraldas siiski Leonid Pljushtshile Ottawa ülikoolis loengu, kus kõneleja kirjeldas psühhiaatriliste meetodite väärkasutamist poliitiliste vangide juures.

W. Pent andis nii Sofia konverentsist osavõtvatele Kanada parlamendiliikmetele kui ka L. Pljushtshile üle eestipoolsed materjalid inimõiguste rikkumise kohta N. Liidus.

Kanada tshehhidelt nõutakse truudusevannet Prahale

OTTAWA — Tshehhoslovakkia valitsus on hakanud survet avaldama kommunismi eest Kanadasse põgenenud tshehhidele. Neile tshehhidele, kes tahavad jääda Kanadasse, soovitatakse oma vahekordade korraldamiseks Tshehhi kommunistliku valitsusega paluda valitsuselt armu, kirjutada alla truudusevandele punaste valitsusele ning anda sellele informatsiooni oma isiku kohta.

Tshehhoslovakkia kommunistlik valitsus kohtleb venelaste invasiooni ajal Tshehhist põgenenud isikuid kurjategijatena,

kes on selja taga vangi mõistetud kuuest kuust kuni viie aastani, kuna nad on maalt lahkunud illegaalselt.

Kanadasse saabus sel ajal 12.000 tshehhi põgenikku, kelledel on nüüd kaksik-kodakondsus.

Tshehhi valitsuse deklaratsiooni kohaselt kaotavad tshehhi kodakondsuse kõik isikud, kes tegutsevad Tshehhoslovakkias valitseva kommunistliku rezhiimi vastu või seda halvustavad. Paljud tshehhid mainivad, et neil pole midagi Tshehhi kodakondsuse kaotamise vastu,

kuid nad on mures oma sugulaste ja omaksete pärast Tshehhoslovakkias kui nad satuvad kommunistliku rezhiimiga vastuollu.

Samuti ei ole neil siis enam mingisugust võimalust oma endise kodumaa külastamiseks.

Nõukogude soomusmasinad Abessiiniasse

LONDON — N. Liit on saatnud Abessiiniasse 300 soomusmasinat, et tugevdada Abessiinia üksusi Somaalia ründajate vastu. N. Liidu toetusel opereeriv Abessiinia marksistlik valitsus on viimasel ajal saanud suurte sõjaliste tagasilöökide osaliseks ja venelased kardavad nähtavasti Kremlile sõbraliku valitsuse kokkuvarisemist. Soomusmasinate kokkumonteerimiseks on toodud Abessiiniasse kuuba tehnikuid, kes peavad õpetama abessiinlastele ka nende masinate kasutamist.

Eesti noortepere alustas uut kooliaastat

Toronto Eesti Täienduskoolidel on väljavaated saada riiklikku toetust

Esmaspäeva õhtul täitusid pärast mitmet suvekuud Toronto Eesti Maja ruumid jälle noorusega, kes alustas oma uut õppeaastat eesti täienduskoolis. Esimene päev ei andnud veel selget pilti kui palju uusi õpilasi alustas täienduskooli esimeses klassis oma õpinguid.

Avaaktus algas õp. A. Tauli vaimuliku kõne ja palvusega. Ta oli valinud noortele juhtsõnad, mille järgi elades noored kasu saaksid. Ta ütles lastele, et „te tulete eesti kooli eesti keelt õppima. Teie pole ainsad, kes kokku tulevad õppeaastat algama, samuti tehakse mujal, kuid siin on teid kõige rohkem ja võimalused on paremad.

Kui te eesti keelt mõistate, siis annab see teile võimaluse kõigi eestlastega üle maailma rääkida.

See on teie tagavarakeel, teie emakeel, isade ja esiisade keel. Teie peaksite olema iseteadlikud ja targad eesti noored, kelle kätte on antud meie rahva kultuuri suur varandus." Ta andis noortele arvukaid teejuhiseid õppekäigu alguseks, soovides, et nad oleksid eesti rahva valguseks ja vanemate ning vanavanemate rõõmuks ja südamesoojuseks. „Teie ülesanne on oma emakeelt õppida, et oleksite nagu päikesed meie eesti ühiskonnas," ütles ta.

Koolikomitee esimees H. Lupp tervitas noori ja vanemaid, eriti aga neid, kes esimest korda olid Eesti Majja tulnud koolitöö alustamiseks.

Suve jooksul on koolikomitee liikmed, koolijuhataja ja õpetajad tegelenud küsimustega, mis on olnud seotud kooli majandamisega.

Rääkides eelolevast õppeaastast, ütles H. Lupp, et see kujuneb noortele huvitavaks. Tuleval aastal on Eesti Vabariigi 60. juubeliaasta, milline päev on mõeldud jõu kogumiseks ja tõotuse andmiseks, et eesti rahvale jälle vabadus tagasi tuleks. Aga sel aastal on ka Noorte Aasta, mil koolielus on kaks suuremat üritust.

Neil üritustel tahetakse eriti esile tõsta meie noori kuna noorte käes on võti millega eesti rahvas läheb jälle vastu oma vabadusele. Aprilli alul on ettenähtud suurem koolipidu, kuhu tulevad eesti noored kõigist teistest koolidest, võimalikult üle Kanada kui selleks toetust saadakse. Õtsese pidustuse kõrval on tutvumine ka Toronto linnaga.

Teine Noorte Aasta üritus on kevadpäev Guelphi ülikooli juures, mis toimub peamiselt Hamiltoni ja teiste läänepoolsete koolide korraldamisel koos keskkooliga.

H. Lupp nimetas suviseid kontaktipidamisi, kus on käigus olnud õiguse nõudmine keskkoolile krediitide saamiseks. Suurem osa algkooli lõpetajaist jatkavad õpinguid keskkoolis ja saaksid selle lõpetamisel edasiõppimisel vajalikku kasu. Teiseks ülesandeks on olnud koolile toetuste hankimine kolmelt tasemelt, nii föderaal-, provintsi- kui ka Toronto linnavalitsuselt. Sooviavaldused on sees ja praegu oodatakse vastuseid. Veel ei teata, millised need võivad olla ja kuigi loodetakse positiivseid vastuseid, tuleb seni koolikomiteel edasi minna möödunud aasta eeskujul, kus õppemaksuks oli $40 aastas.

Ta informeeris kuulajaid veel käiku minevate eesti keelekursuste asjus, mis Northern Secondary School'is on esmaspäeval edasijõudnuile ja kesknädalal algajaile.

On organiseerimisel veel Eesti Majas eesti keele täienduskursused lastevanemaile ja teistele huvilistele, kuid selle kujunemine oleneb osavõtjate rohkusest.

Lõpuks koolijuhataja H. Ründva kõneles noortele eesti keelde rääkimise vajalikkusest eesti koolis. See on Eesti Maja, see on eesti kool ja sellepärast tuleks eesti kooli õpilastel ka eesti keelt rääkida. Ta soovitas, et lapsed hoiaksid oma õpetajaid ja täidaks nende korraldusi, kuid suureks rõõmuks oleks õpetajaile kui nad kuuleksid, et mõned õpilased ise teistele soovitaksid eesti keelt rääkida. Ta andis juhiseid klassidesse minekuks ja esimese klassi sisseastujate registreerimiseks. Tänavu toimub õppetöö Eesti Majas esmaspäeval ja teisipäeval.

Aktus lõppes hümniga, misjärel noored lahkusid klassidesse, et oma esimest koolitundi alustada.

EESTI KUNSTIDE KESKUS
PEETER SEPP
JOONISTUSED
Oktoober '77 Northern District Library,
40 Orchard View Blvd. (Yonge — Eglinton)

22. okt. kl. 19.00
Prince Hotelli ruumides
(York Mills Rd.)
TORONTO EESTI MEESKOORI
AASTAPÄEVA BALL
Esinevad: ASTA ja HEINZ RIIVALD, R. POHLAK ja T.E. MEESKOOR
Pääsmed koos õhtusöögi ja veiniga $22.50 isikult, saadaval koori liikmetelt.
Informatsioon ja laudade ettetellimine tel. 282-8786 või tel. 221-7754

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $30.—, poolaastas $16.— ja veerandaastas $9.—, kiripostiga aastas $48.—, poolaastas $25.50 ja veerandaastas $13.50.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $32.—, poolaastas $17.— ja veerandaastas $9.50. Kiripostiga USA-s: aastas $53.—, poolaastas $27.50 ja veerandaastas $15.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $62.—, poolaastas $31.50 ja veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 30 c. — Üksiknumbri hind 35 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

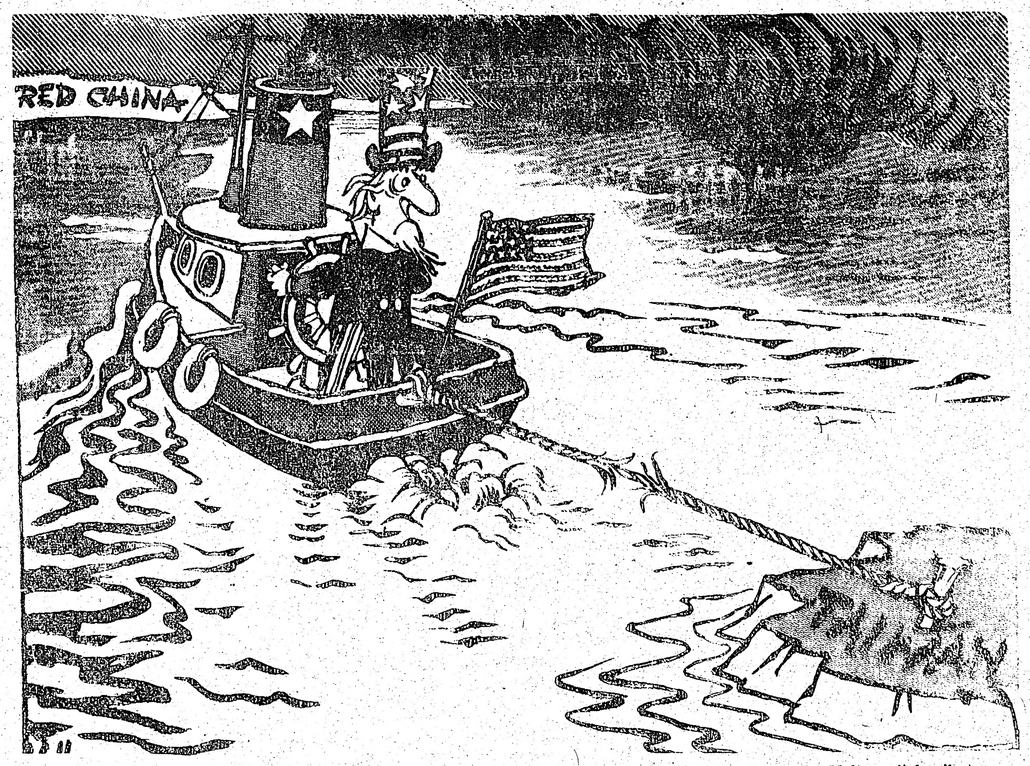

H. Valtman'i karikatuur

Surve Valgele Majale

Inimõiguste võitlusrindel on viimasel ajal tunduvalt vaiksemaks jäänud. Kui Ühendriikide president Carter pärast ametisse astumist möödunud jaanuaris pidevalt alla kriipsutas inimõiguste rakendamise vajadust kogu maailmas, eriti aga raudeesriidetagustes riikides eesotsas N. Liiduga, siis viimasel ajal ei ole ta seda küsimust enam avalikult käsitanud ehkki selleks oleks alati põhjust.

Midagi on muutunud ja tõsiselt muutunud. Ilmselt ei ole siin tegemist muudatustega president Carteri hoiakus ja tema tõekspidamistes, kuid paljud tundemärgid lasevad oletada, et president ja tema nõuandjad arvestavad selle tugeva survega, mida avaldavad neile N. Liidu ja Ühendriikide detente poliitika pooldajad, kes on mobiliseerinud kõik oma jõud Valge Maja mõjutamiseks ja presidendi hoiaku muutmiseks.

Milliste argumentidega tulevad välja need surve avaldajad? Selle kohta annab kujuka näite „New York Timesi" ajakirjas 25. septembril ilmunud pikem artikkel „Let's put detente back on the rails" (Paneme detente rööbastele tagasi), milles Ühendriikide välisministeeriumi ja Kongressi majanduskomisjoni endine nõuandja Samuel Pisar analüüsib pikemalt detente küsimust. Autor arvab, et president Carter on inimõiguste rakendamise küsimuse oma välispoliitika tulipunkti toomisega küll alla kriipsutanud võitlust vabaduse ja õiguse eest kuid ta on kahjustanud Ühendriikide välispoliitika palju tähtsamaid eesmärke, esmajoones vastastikusele hävitusele viivat võistlust tuumarelvade produtseerimise alal.

Siis järgneb Pisari artiklis pikk loetelu, milliste kahjude osaliseks saavad Ühendriigid kui nad loobuvad detente poliitikast. Paralleelselt võidurelvastamisega stagneeruvat Ühendriikide ja N. Liidu vaheline kaubavahetus ja loobutakse igasuguste kultuurilise ja teaduslike delegatsioonide vahetamisest, millest Samuel Pisari arvates on mõlemale poolele palju kahju. Kõigele sellele lisaks ähvardavat veel üks suur oht, kuna N. Liidus võivad seoses detente poliitika nurka heitmisega võimule tulla range ja kõvakäelise poliitika pooldajad ning siis muutub Ühendriikide olukord tunduvalt halvemaks ja pinevus kogu maailmas suuremaks.

Autor nuriseb ka senati otsuse kohta, millega Ühendriikide kaubavahetus N. Liiduga tehti olenevaks juutide väljaränuvõimalustest N. Liidust. Pisar ütleb, et selle otsusega suruti juutide väljarännuväravad kokku ja senat tegi juutidele rohkem kahju kui kasu. Artiklis väidetakse, et juute pääses N. Liidust palju rohkem ja palju kergemini välja detente õitseajal.

Kui võtta kõik need esitatud väited kokku, siis välisministeeriumi endise nõuniku arvamise kohaselt tuleks venelastele Ameerika väravad pärani avada ning anda neile kõik, mis nad soovivad. Need on seisukohad, mis täielikult ühtuvad Kremli tähtsama välispoliitilise nõuandja Georgi Arbatovi seisukohtadega.

Need Pisari seisukohad baseeruvad tegelikult väga nõrkadel alustel. Esmajoones tuleb nentida, et inimõiguste rakendamise poliitika ei ole kaugeltki Ühendriikide välispoliitika keskpunktiks, vaid selleks on teised probleemid. Pisar teeb sama vea, mida on teinud kõik detente poliitika kaitsjad, eesotsas selle poliitika looja Henry Kissingeriga, kes toonitavad, et kui Ühendriigid N. Liiduga koostööd ja pingelõdvenduse poliitikat ei viljele, siis järgneb sellele tohutu võidurelvastumine. See relvastumine on toimunud kogu detente poliitika vältel ning N. Liit on relvastuselt muutunud viimaste aastate jooksul palju tugevamaks. Detente poliitika ajal toetasid venelased oma relvadega ja majandusliku abiga ka agressiivset Põhja-Vietnami ja viisid Kuuba väed Aafrikasse. Kui Pisar mainib, et detente poliitika raamides päästab Lääne-Saksamaa kantsler Schmidt tuhanded inimesed Ida-Saksamaa vanglatest, siis ei vasta see tõele, kuna Bonn maksab iga päästetud hinge eest kommunistidele keskmiselt 22.000 dollarit. Ning Berliini häbivall püsib sama kindlalt detente ajal nagu enne detentet ning viimastel aastatel on seda isegi senisest rohkem kindlustatud.

Neid surveavaldusi Valgele Majale vaadeldes võib oletada, et need saavad oma alguse peamiselt Ühendriikide äri ja tööstuse ringkondadest, kes on rohkem huvitatud ajutisest dollarite tegemisest kui maailma saatusest. Jääb ainult imestada, et sellel survel on nii suur mõju, et president Carter sellega tõsiselt arvestab.

K. A.

Venelased hävitavad Kirde-Eesti maa-alad

Detaile okupeeritud Eesti loodusteadlase appihüüdest läänemaailmale

II

Tehase juhtkond (mis ei allu Eesti NSV valitsusele) on ülimalt agar suurendama toodangut, saades selle eest preemiaid. Nõnda jatkub „mõttetu majandamine", mis raiskab looduslikke ressurss, saastab õhku, jõgesid ja merd Tallinna läheduses, laastab uusi piirkondi diktüoneemakildi põletamise tõttu.

Maardu fosforiidi murrud ulatuvad juba Rebala-Jõelähtme-Kostivere piirkonda. Tegelikult on see maaala ainulaadne vabaõhumuuseum üle 200 arheoloogilise muinsusmärgiga. Samal ajal on see üks vanimaid põllumajanduslikke piirkondi, kus põlluharimise traditsioonid on jätkunud mitmete aastasajandite vältel tänapäevani. Loodusliku pargi kujundamisega nimetatud alal tehakse praegu pingutusi, et päästa seda ajaloolist väärtuslikku piirkonda täieliku tööstusliku laastamise eest. Aga jällegi oleneb lõplik otsus Moskvast.

„Toolsel" eestlaste seas alarmeeriv kõla

Lisaks tekitab muret Moskva direktiiv hiiglasliku fosforiidi kaevanduse rajamiseks Toolses, Soome lahe kaldal (arvestatud 5 miljoni tonnise aastatoodanguga).

Kaevandatud fosforiit kavatsetakse rikastada lähedusse ehitatavas rafineerimistehases ning pärast seda transportida kas Nõukogude Liitu või eksportida välismaale (viimasel ajal on fosforiidi hind maailmaturul järsult tõusnud).

Kompententsed eesti teadlased, teaduslikud seltsid ja isegi mõned kohalikud administratiivasutused on avaldanud tõsiseid vastulauseid selliste Moskva kesksete planeerijate kavade suhtes. Alarmiolukord levib järjest laiemates eesti rahva hulkades tuleviku väljavaate ees, mille kohaselt tohutul maaalal loodus, maapind ja vesi mürgistatakse ekstensiivsete tootmisvahenditega, liigagi hästi tuntud Maardu ja Kohtla-Järve kogemustest. Toolse kaevanduse ehitamine tähendab ka kahe juba olemasoleva kõrbetsooni (Maardu ja Kohtla-Järve põlevkivi kaevandamise piirkond) liitmist samalaadse piirkonnaga Põhja-Eesti keskosas.

Tänapäeval on mõistel „Toolse" eestlaste seas alarmeeriv ja sünge kõla.

See tähendab neile määratusuurel alal uusi laastatud maastikke ning tuhandete vene sisserändajate juurde toomist, kes veelgi enam kummutaks juba niikuinii ohtliku rahvastiku tasakaalu Kirde-Eestis. (Kuuldavasti on Eesti Ministrite Nõukogu hiljuti otsustanud sissetuua umbes 20.000 venelast Kohtla-Järve piirkonda tööjõuna suureulatusliku kaevanduse laiendamise kava teostamiseks). Siiani on eestlased kasutanud venitamise taktikat, püüdes edasi lükata Moskva direktiivide täitmist. Nähtavasti ei saa nad lõpmatuseni vastu panna. Seetõttu on olukord kaunis sünge.

Tõsi küll — siinjuures peab tunnistama — et mõningaid vahendeid on juba kasutusele võetud loodusliku keskkonna kaitseks ja säilitamiseks. Need vahendid on eelkõige kauaaegsete visade pingutuste tulemus mitmete eesti loodusteadlaste ja teiste entusiastide poolt. On ka väärt märkida, et mitmed riigiametnikud on ärganud oma bürokraatlikust ükskõiksusest, toetades praktilisi abinõusid looduse ja selle varade kaitsmiseks. Käesoleva aasta (1977) algusest saadik on 185.700 hektaari (4,1% kogu Eesti pindalast) ametlikult riigi kaitse all. Näiteks Lahemaa piirkond Põhja-Eesti rannikul, mis on Nõukogude Liidu esimene rahvuspark (64.400 hektaari, rajatud aastal 1971).

Pööret paremuse poole pole näha

Niisiis — kui vaadelda mitmeid keskkonna kaitse alasid, peame tunnistama, et praegusel hetkel pole kuskil võimalik hoobelda silmapaistva olukorra paranemisega.

Vaatamata meie tungivale soovile ei näe meie hetkel mingit radikaalset muutust nüüdsetes ohtlikes suundades. Faktiliselt näib meile, et mitmesuguste keskkonna kaitsmise abinõude tulemusel on olukord mõnevõrra stabiliseerunud (kuigi mitte igalpool). Eni mingit nähtavat pööret paremusele pole toimunud.

Arvestades eelmainitud olukordi ja fakti, et kõik need tööstus- ja kaevanduspiirkonnad on keskendatud Soome Lahe lõunapoolsele kaldale, on selge, et kiirendatud uute karjääride, kaevanduste ja termiliste jõujaamade rajamine — nii nagu seda ette näeb kümnes viisaastak — toob enesega paratamatult kaasa dramaatilisi muudatusi keskkonna tasakaalus mitte ainult Põhja-Eestis, vaid kogu Läänemere piirkonnas.

Ent Helsingi konverentsi lõppdokumendis võib lugeda:

„Tunnustades, et iga osavõtja riik vastavalt rahvusvahelise seaduse printsiipidele peaks koostöö vaimus kinnitama, et igasugune tegevus tema territooriumil ei põhjusta keskkonna halvenemist teises riigis või piirkondades, mis asuvad väljaspool rahvuslikku seadusandlust."

Seetõttu oleme sunnitud apelleerima teile. Meie loodame südamest, et see tõsine keskkonna probleem leiab arutamist rahvusvahelises ajakirjanduses ja ka tulevastel rahvusvahelistel konverentsidel, mis tegelevad keskkonna kaitsega. Aus ja põhjalik diskussioon oleks meile kõigile kasuks ja abiks. Seda ei saaks mingil viisil tõlgendada kui sekkumist Nõukogude Liidu siseasjadesse.

Samuti loodame, et Läänemere piirkonna kaitse leping, allakirjutatud aastal 1974, omab praktilist tähtsust kõigi Läänemere piirkonnas asuvate maade osas.

Meenutagem, et peasõnaks Helsingi konverentsil oli koostöö. Tõepoolest, mida meie praegu vajame ongi tõeline koostöö ja solidaarsus kõigi loodusteadlaste poolt Läänemere piirkonnas. Seda selleks, et aidata päästa Eesti ainulaadseid loodusvarasid. Et panna piir süstemaatilisele ning kogu aeg suurenevale loodusliku keskkonna laastamisele ja saastamisele, mida Moskva rezhiim teostab, kahjustades Eesti rahva pikaajalisi huvisid.

Meie seisukohalt on praegune dramaatiline keskkonna olukord Põhja-Eestis bürokraatliku, lühinägeliku ning laiaulatusliku koloniaalmajanduse otsene tulemus.

Sellisena peab see olema hoiatavaks näiteks naaberrahvastele, demonstreerides, kuidas ei tohi kasutada oma loodusvarasid.

Meie vaatleme oma kirja kui tagasihoidlikku ent ausat panust Euroopa Julgeoleku- ja Koostöökonverentsi otsuste täitmisel.

Tallin-Tartu
Mai 1977

18 Loodusteadlast
Eesti NSV Looduskaitse Seltsist
Eesti NSV Teaduste Akadeemiast
Tallinna Polütehnilisest Instituudist
Tartu Riiklikust Ülikoolist

Kommentaarid

Vanasti tsaarivalitsuse ajal oli üldiseks tavaks, et Venemaal ei tohtinud armulist keisrihärrat keegi vihastada. See suure Venemaa tsaari kartmine ja alandlik austamine kandus ka üle Venemaa piiride teistesse riikidesse, kus Venemaa võimsust mõõdeti ta suurte maaalade ning allaheidetud rahvaste arvuga.

Tsaar on nüüd ammu saadetud ajaloo kolikambrisse, kuid tema ajastust pärinevad kombed ja traditsioonid on säilunud, mida võime iga päev märgata ka välismaailmas elades, kus hirm, kartus ja austus Kremlis valitsevate meeste vastu on suur ning vaba maailma vabad mehed kummardavad sageli alandlikult Peterburi tsaaride asemele astunud Kremli diktaatorite ees.

Seda küsimust puudutab kaudselt ka Kanada Royal Canadian Mounted Police'i endine ülem W. H. Kelly Toronto ajalehes „Globe and Mail" avaldatud lugejakirjas, mainides, et kui RCMP paljastab mõne välismaise diplomaadi spioneerimiselt, siis teeb ta ettepaneku tema väljasaatmiseks ja selle vahejuhtumi publitseerimiseks. (W. H. Kelly kõneleb ettevaatlikult „välismaistest diplomaatidest", kuid teatavasti on peaaegu kõik diplomaatide spioneerimisjuhud Kanadas seotud olnud venelastega.) Kuid — mainib W. H. Kelly — valitsus deklareerib tabatud isiku persona non grata'ks ja katsub sellest vahejuhtumist nii vaikselt mööda minna kui võimalik.

Sageli on spioonile juba varem selgeks saanud, et ta on avastatud ning ta on ise vaikselt Kanadast lahkunud. Sel juhul jääb tema kuritegu avalikkuse eest täielikult varjatuks. Kuid väga tihti ei publitseerita spioneerimist Kanada valitsuse otsuse kohaselt. Nii näiteks mõned aastad tagasi saadeti Kanadast vaikselt välja üks N. Liidu spioon, kuna Ottawa ootas parajasti N. Liidu „parlamendi delegatsiooni" külaskäigule ja valitsus kartis külalisi vihastada. Tundub, et RCMP nõudmised spiooni paljastamise publitseerimiseks häirivad Kanada valitsust sama palju nagu seda maad, kelle kasuks spioon tegutses. RCMP julgeoleku osakond tegi valitsusele omal ajal ettepaneku, et see vähendaks spioneeriva maa saatkonna koosseisu tabatud spioonide võrra, milline ettepanek oli Ottawas suureks shokiks, kuna kardeti, et see välisriik võib kättemaksuks nõuda ka Kanada saatkonna vähendamist selles riigis.

W. H. Kelly lisab, et tabatud välismaiste spioonide suhtes ei ole suurt tolerantsust üles näidanud mitte ainult liberaalide vaid ka konservatiivide valitsus. Valitsuse käitumine annab spioonidele võimaluse lasta Kanada julgeolekuteenistust paista halvas valguses.

Oleks juba ammu aeg, et Kanada ja teised läänemaad saaksid lahti sellest venelaste ülistamise ja

(Järg. lk. 3)

Eesti olukorda tutvustati Euroopa Naisliidu kongressist osavõtjaile

Augustis toimus Ruissalos, Soomes Euroopa Naisliidu kongress, millest võttis osa üle 200 delegaadi 17-st Lääne-Euroopa maast. Rootsi konservatiivsesse erakonda kuuluv delegaat Kristina Smedberg tutvustas kongressist osavõtvaile parempoolseile naispoliitikuile okupeeritud Balti riikides valitsevat olukorda. Selleks otstarbeks koostas Rootsi Eestlaste Esinduse Välis- ja Kodumaa küsimuste komisjon ingliskeelse erikausta, koondades sellesse Eestist, Lätist ja Leedust tulnud memorandumid, apellid jne. Kaustas leiduvad ka president Konstantin Pätsi kirjad koos Eesti Vabariigi New Yorgi peakonsulaadi selgitava pressiteadaandega, Eesti, Läti ja Leedu poliitiliste vangide nimestikud koos 19 poliitilise vangi apelliga jne. Dokumentatsioon juhitakse sisse komisjoni abiesimehe Ants Kippari poolt koostatud artikliga „Balti riigid soveti haardes". Selles antakse ülevaade Balti riikide vägivaldsest annekteerimisest ja praegu Baltikumis käimasolevast inimõiguste rikkumisest.

Ingliskeelne dokumentatsioonikaust on väljasaatmisel veel mitmekümnele juhtivale naispoliitikule kümnes erimaas Euroopas.

Kartuliikaldus Venemaal

Pool vene kartulisaagist olevat väga halb, kirjutab ametiühingute häälekandja Trud. Põhjused: halb seeme, halb kasvatamistehnika, kartulivõtmisemasinate puudus, hea kartul segatakse ladudes halvaga, ladudes valitseb ruumipuudus.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

1. ja 2. okt. on valvearstiks dr. Kasari, tel. 532-9863.

ILMAR HEINSOO INSURANCE

Eesti Majas
958 Broadview Avenue, ruum 202,
Toronto, Ontario M4K 2R6
Telefon 461-0764

H. KIRIK
Insurance Agency

KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

kartmise mentaliteedist ning koguksid nii palju julgust, et nad on valmis tooma Kanadas toimuva õõnestamistegevuse ja spioneerimise rahvale hoiatuseks avalikkuse ette. Kas hirm venelase ees on Ottawas tõesti nii suur, et seda ei juleta teha?!

*

Halifaxis ilmuv ajaleht „The Chronicle Herald" avaldas hiljuti huvitava ja iseloomustava kirjelduse Halifaxi ärides ringi käivatest vene meremeestest. Artikli autor kirjutab muu hulgas:

Halifaxi äris olevale müüjannale olid venelased mõistatuseks. Tal ei olnud esialgu selge, miks venelased alati käisid ringi kolmekesi. Nõukogude traalerid ning teised teaduslikud ja müstilised laevad on külastanud Halifaxi pidevalt möödunud aastate jooksul. Meeskonnaliikmeid lubatakse maale kuid mitte kunagi üksi. Mitte kunagi ka kahekesi ... vaid alati kolmekesi.

Tema kauplus on üks selliseid, mis meeldib vene meremeestele. Ta on jälginud neid juba aastaid ja teab nende käitumise rutiini. Esmajoones astuvad kaks meest ärisse ... vaatavad ringi — ilmselt kohmetunult ning liiguvad siis leti juurde, kus müüakse uudisesemeid ning naiste rõivaid. Enne kui nad on saanud ühtegi sõna ütelda müüjannale, ilmub ärri kolmas mees, kes vaatab vargselt ringi ja jääb seisma kahe venelasest ostja selja tahah.

Kui ostjad liiguvad, läheb ta nendega kaasa. Kui ostjad midagi ostavad, siis astub see kolmas mees esiplaanile ja kinnitab ostu. Ta tõmbab oma taskust välja nöörist punutud kandekoti, millesse paigutatakse kõik ostud. Kui ostjad on leti ääres müüjannaga väga sõbralikud või üllatunud kaupade rohkusest, siis astub kolmas mees otsustavalt lähemale.

„See on KGB mees", ütleb müüjanna. Mees muutus väga närviliseks kui meremehed seisid üllatunud kaupade valiku ees. Ilmselt olid nad imestanud, et keegi ei seisnud sabas, rabatud, et kaupadest ei olnud puudust. „Esialgu näisid nad mõtlevat, et siin on tegemist mingi trikiga", mainis müüjanna, „et siin on neile korraldatud mingi lavastus, kuid ma arvan, et linnas ringi käies on neile selgeks saanud, et kapitalism ei ole sugugi nii halb. Salaja võivad nad imestada neile serveeritud propaganda üle, mis räägib dekadentsest demokraatiast."

— On masendav mõtelda, et need kaks läänemaailma kaupluses ehmatanud ja kohmetanud meest koos oma valvuriga on pärit maalt, mida kommunistlik propaganda nimetab kõige vabamaks, rikkamaks ja võimsamaks maaks maailmas. Isegi lihtsale kanada müüjannale, kes kommunistlikku süsteemi ei tunne, saab neid mehi nähes selgeks, et kommunistlik Venemaa on suur pettepilt ning et tegelikult valitseb seal vaesus, viletsus, umbusk ja äärmuseni viidud politseiriigi süsteem, kus inimene ja tema põhilised õigused ei midagi maksa.

AMI

Soomepoiste Klubi esimees Edgar Marten ja klubi ajalootoimkonna liige ning klubi sekretär Hannes Oja vaatamas esimest trükipoogna äratõmmet. Foto: Vaba Eestlane

Soomepoiste võitlused inglise keeles

Soomepoiste Klubi esimees Edgar Marten vestleb ajalooraamatu lühendatud väljaandest

1973. a. detsembris ilmus soomepoiste liikumist ja võitlusi kirjeldav R. Moora ja E. Uustalu mahukas teos „Soomepoisid". Neli aastat hiljem järgneb sellele nüüd suurteose lühendatud väljaanne „For Freedom Only", (Ainult vabaduse eest), mille autoriks on seekord E. Uustalu üksinda. Raamat on jõudnud otsapidi juba trükkimisele ja peaks kõigi kavade teostudes ilmuma eeloleva aastalõpuks. Selle sündmusega seoses esitame mõned küsimused Soomepoiste Klubi Toronto esimehele Edgar Martenile.

Kui küsime kuidas võeti vastu ülevaateteos „Soomepoisid", ütleb ta, et vastuvõtt sellele oli ootamatult hea. Kõik soomepoisid tulid sellele suurele aktsioonile kaasa, mis sai endisi võitluskaaslasi ühendavaks teguriks. Väga suur oli huvi ka raamatu vastu väljaspool, sest soomepoiste liikumine oli kogu eesti rahva asi ja sidus kõiki. Raamatu tiraazh oli 1500 ja ainult mõnikümmend eksemplari on veel järgi, kuid nõudmine teose vastu on püsinud; eestlaste hajutatuse juures leidub ikka veel neid, kellele pole teade selle ilmumisest ulatanud.

Sellest lähemegi edasi pärides, mis tingis ingliskeelse väljaande plaanitsemise. Juba eestikeelse raamatu juures oli ettenähtud ingliskeelne kokkuvõte.

Kui aga raamat paisus etttnägematult mahukaks, kavas olnud 300 lk. asemel tõusis 484 lk. paksuseks,

siis polnud Soomepoiste Klubil, kui tegelikul kirjastajal, enam julgust mõndakümmend leheküge lisada. Reservi jäi aga mõte, et kui eestikeelsega on hästi majanduslikult hakkama saadud, siis antakse mitte enam lühem kokkuvõte, vaid eriraamatuna lühem ingliskeelne väljaanne.

See pole siiski just eelmise lühendatud raamatu väljaanne, kui uus teos, kus lühidalt on antud Eesti saatusrasked päevad, mis panid aluse soomepoiste liikumisele. Lisaks tekstile on paar poognat fotosid ja sõjalisi kaarte, nii et võõrail peaks raamatu lugemisel kogu asi selgeks saama. E. Uustalu kirjutas käsikirja küll inglise keeles, aga Kadi Käis korraldas selle keele tänapäevasesse inglise keelde, kuna sõjalistes terminites on nõu küsitud neilt eesti meestelt, kes Kanada sõjaväes teeninud ja seda ala tunnevad.

E. Marten hindab kõrgelt klubi juures aastaid töötanud ajalootoimkonna tööd.

See töö on andnud ajakirja „Põhjala Tähistel", raamatu „Soomepoisid" ja praegu trükis oleva ingliskeelse „For Freedom Only", mille allpealkirjaks on „The Story of Estonian Volunteers in the Finnish Wars of 1940—1944".

Küsides, kellele raamat on mõeldud, vastab E. Marten, et kõigepealt tahab see olla eesti sõduri võitlust tutvustav teos, kes suurte sõdijate vahel ei sõdinud ei ühe ega teise suure eest, vaid oma kodumaa, Eesti vabaduse taastamiseks.

Teine mõte aga seisneks selles, et ingliskeelne aitab selle aine mõistetavaks teha eesti noortele

ja nende sõpradele, et eesti noored saaksid teadlikuks neist eesti noortest, kes kord unistasid oma jõuga vabaduse taastamisest. See oleks nagu kunagise noorte põlvkonna päranduse edasiandmine tänapäeva eesti noortele.

Kuna on juba öeldud, et raamat on trükkimisel, siis lähemal küsitlusel selgub, et praegu oleneb kõik trükikojast ja tehnilistest abilistest, kes sellega on seotud. Igal juhul peaks see aga lähema paari kuu jooksul valmima ja ehk jõuab jõululauale veel kaugemaiski kohtades.

Kuidas klubi on suutnud selliseid julgeid algatusi teha, vastab E. Marten, et kindlasti on selle põhjuseks koostöövaim, mis on andnud julgust asjade läbi viimiseks, olles teadlikud, et kui abi vaja, siis keegi ei keeldu appi tulemast. Kui eesti organisatsioonides on mõneti märgata tegevuse aeglustumist, siis klubi on suutnud oma tavakohased tegevuskava punktid säilitada ja tänavusel suvepäeval oli osavõtt isegi märgatavalt elavam kui paaril viimasel.

Soov on edasi püsida ja tuleval aastal uue „Põhjala Tähistel" numbriga välja tulla, sest vahepeal on meestel mitmeid uusi mälestuskilde meenunud ja täiendusi kogutud mälestusmaterjalidele juurde lisada.

Klubi juhatus ja ajalootoimkond on teadlikud, et mälestuste kogumine on nende eneste kohus, mida keegi teine ei tee, soovides, et need materjalid oleksid talletatud tulevikus võimalike ajalooteoste kirjutamiseks.

ESTO MUTUAL FUND, LTD.

Aktsia hind reedel, 23. sept. $5.12

Walwyn, Stodgell, Cochrane Murray Ltd
145 King St. W., Room 1900
Toronto, Ont. M5H 1J8.
Telefon päeval 364-1131
õhtul 925-6812

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 699-5295
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates

Eestlanna romaan emaprobleemist

Eestlanna Enel Melberg (sünd. Savioja) on Prisma kirjastusel avaldanud rootsikeelse romaani „Modershjärtat" (Emasüda). Selles kirjeldab autor emaprobleeme kolme põlvkonna vältel, lähtudes oma perekonna mälestustest ja isiklikest kogemustest.

Vanaema oli talunaine sajandi algusaastatel, tema emaroll suubus orgaaniliselt kogu elu skeemi, raskustest ja vaesusest hoolimata. Pagulasperekonnas kujunes vanaema mingiks müütiliseks kujuks.

Ema kasvas üles tööliskodus Peterburis, oli teenijaks rikkas perekonnas ja abiellus allohvitseriga, ta oli ainult ema väikekodanlikus perekonnas.

Kolmandas osa kujutab autor iseenda elamusi Göteborgis ja neid konflikte, mis pagulasperekonnas võivad juhtuda. Esineb ebasobivaks osutuv abielu ja mitmesuguseid pettumusi.

Neljas osa käsitleb päevaraamatu vormis tänapäeva — pidevat kultuurirevolutsiooni perekonnas. Arvestuse järgi on teose kõige ilmekamaks ja veenvamaks osaks esimene — vanaema elukujutus. Niimoodi kirjeldab teost Dagens Nyheteri arvustaja Lars Anderson.

(EPL)

Lembitu talgumehed Kotkajärvel

Kotkajärvel toimus nädalalõpul 17./18. septembril Lembitu vanaskautide pere — lellede sügisene talgüüritus koos lellede peakoosolekuga. Talgutest võttis osa 11 meest ja 2 perenaist. Viimistleti ja korrastati Lembitu Maleva hooldamisel olevat kohviku-köögi hoonetekomplekti ja Lembitu küla ehitusi. Kotkajärve hooldamisel kehtib teatavasti tööjaotus ja iga noorteüksuse mureks on teatud hooned ning väljakud.

Peakoosolekul vaadati üle tegevuse aruanne, mis sisaldas neli talgüüritust ja viis talvist kooskäimist. Igal üritusel tehakse midagi poiste heaks ja talvel lõigati noolepoistele punkti-kihvasid ning nikerdati Kotkajärve kollisid. Välisüritustel on kokku tehtud 80 ühe-mehe tööpäeva. Tegevuskavva võeti üks kooskäimine kuus.

Lellede pere juhatus tulevaks aastaks valiti koosseisus: Olev Träss, Asko Kütti, Mart Mägi, Mihkel Lõugas ja Endel Leis.

Mõteldes Kodu-Eestile ... palves, ustavuses, lootuses

Kodumaalt lahkumise mälestuspäevaks

Meie vaenlased arvasid, et need eestlased, kes 1944. a. sügisel lahkusid kodumaa pinnalt, lähevad varsti kaotsi Eesti rahvale. Kommunistid oleksid seda muidugi tahtnud, sest vabadusse pääsenud eestlased olid näinud, mida tähendas kommunistlik okupatsioon oma vangistamiste ja küüditamiste ja Eesti rahva elu sügavamate avalduste takistamiste või hävitamistega.

Meie vaenlaste soov ei ole aastakümnete möödumise järele täide läinud. Vabas maailmas elavate eestlaste enamik on jäänud kristliku ja demokraatliku maailmavaatega eestlasteks. Ainult üsna väike osa on katkestanud sidemed oma eesti elu avaldustega ja jäänud eemale ja võõraks meie rahvuslikele organisatsioonidele ja me eesti kogudustele.

Meie ei ole suurte ajaloosündmuste ja tormide keskel olnud nagu aganad, mida tuul laiali kannab. Kõikides eestlaste keskustes üle kogu maailma töötavad eesti kogudused ja organisatsioonid, et hoida alles ja anda lastele ja noortele edasi eesti rahva sügavamaid väärtusi.

Kodumaalt lahkumise tõsine mälestuspäev asetab meid kõigepealt Jumala ette, kelle armust me elame. Samaaegselt asetatakse meid nende ülesannete ette, mida me kodupinnalt lahkudes endaga kaasa võtsime.

Me tähistame oma südames, kodudes, kirikutes ja rahvuslikel kokkutulekutel päeva, mis meid kutsub palvele, ustavusele ja ka lootusele, et meie töö ja võitlus Jumala ja vabaduse nimel ei ole asjata.

Pikk võõrsil viibimise aeg harvendab meie ridasid. Need, kes kord ehitasid noort Eesti Vabariiki, hakkavad lahkuma. Seda olulisem on keskpõlve ja noorpõlve panus nii rahvuslikul kui ka usulisel alal.

Selleks andku Jumal meile jõudu, visadust, ustavust ja õnnistust Kristuse läbi.

ALEKSANDER HINNO
praost

OSKAR PUHM
praost

RUDOLF KIVIRANNA
praost

FINN HOME BAKERY & DELICATESSEN

281 DANFORTH AVE. TEL. 463-3331

Soome pagarisaadused — kardemonisaiad, struudelid, soome tordid, küpsised. Lihapirukad.

Soome rukkileib

EUROOPAMAITSELISED JUUSTUD, KALAKONSERVID, DELIKATESSID

Suvised äri lahtioleku-ajad: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 8.30—2. Esmasp. suletud.

ALUSTASIN
LAULUTUNDIDEGA
septembri alguses. Uued ja vanad õpilased teretulnud.
Telefon 297-1495
HELENA NIEMISPELTO

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat
Aastas	$30.—	$32.—
Poolaastas	$16.—	$17.—
Veerandaastas	$ 9.—	$ 9.50

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$48.—	$53.—
Poolaastas	$25.50	$27.50
Veerandaastas	$13.50	$15.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $62.—, poolaastas $31.50, veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 30 centi. Üksiknumbri hind 35 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „....." ..... 197.... Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....
Aadress .....
.....
.....

RASKE HAIGUSE JÄRELE LAHKUS MEIE KALLIS

HANS JUUDAS

Sündinud 20. septembril 1912 Tartumaal
Surnud 28. septembril 1977 Torontos

Oh võta mind mu Juma!
käe kõrvale!

Kirstupanek reedel, 30. sept. kell 9 õ.
Murray E. Newbigging matusemajas,
733 Mt. Pleasant Rd.
Ärasaatmine samast laup., 1. okt. kell 9 homm.

Mälestavad leinas

abikaasa ELSA
LELIA ja GUNNAR
TÕNIS ja REET
ALAR ja PETER

ARMAST VENDA, ÕNU JA SUGULAST

HANS JUUDAS't

sündinud 20. septembril 1912 Eestis
surnud 28. septembril 1977 Torontos

mälestavad sügavas leinas

õde HILJA abikaasaga
õetütred — MAI KALD perekonnaga
REET SOOSALU perekonnaga
õepoeg ANTS KÜTT perekonnaga
ÕED, VENNAD ja OMAKSED perekondadega
Kodu-Eestis
HELLA KALD

ARMAST ÕEPOEGA, TÄDIPOEGA JA SÕPRA

HANS JUUDAS't

mälestavad leinas

S. RIIVES
A. ASOR
L. PANT

K. ILVES abikaasaga

H. TALU abikaasaga

ARMAST SÕPRA

HANS JUUDAS't

mälestavad kurbuses

OSKAR PAAS abikaasaga
INGRID ja JULIAN MILLS-COCKELL

KODUMAAL SURNUD ARMAST EMA, VANAEMA JA VANAVANAEMA

JUULI JAIRUS'1

sündinud 17. jaanuaril 1881 Lehtses
surnud 22. septembril 1977 Valklas

mälestab sügavas leinas

Puhka rahus!

tütar SYLPHE OOLO perekonnaga Kanadas

ARMAST SÕPRA

HANS JUUDAS't

mälestab

HEINO TURU perekonnaga

HANS JUUDAS't

mälestab

MULTIFRAME LTD.

OOTAMATULT LAHKUNUD ARMAST

JOHANNES KADAI'd

mälestavad

JOHANNES ÄRM perekonnaga
VALDEK OJASSON abikaasaga

ARMAST SÕPRA

JOHANNES KADAI'd

mälestavad leinas

ADELE ja ARTEMI KELEMIT
HELLE ja JÜRI KRAAV

ARMAST TOETAJALIIGET

BERNHARD NELBERG'i

mälestab kurbuses

TORONTO EESTI MEESKOOR

SURMA LÄBI LAHKUNUD

JOHANNES KADAI'd

mälestavad leinas

LINDA ja ALFRED TINT

Aforism

Surematus ei ole kingitus, surematus on saavutus ja ainult need, kes kõigest väest püüavad, saavad selle kätte.

E. L. MASTERS

KALLIST

HANS JUUDAS't

mälestavad kurbuses

EVA MAHAR
TINA MCNALLY abikaasaga
ELFRIEDE KEERMA
OMAKSED Eestis

ARMAST

JOHANNES KADAI'd

mälestavad kurbuses

EVI, ANNE, VELLO TALVISTE
ALEKSANDER LINNAMÄE perekonnaga

ARMAST

JOHANNES KADAI'd

mälestavad leinas

JAAN SAUN
VALVE ja HARALD MANDEL

RASKE HAIGUSE JÄRELE MANALASSE VARISENUD SÕPRA JA TÖÖKAASLAST

HANS JUUDAS't

mälestavad leinas

J. KÜNNAPUU abikaasaga
H. TOOMSALU abikaasaga

OOTAMATULT LAHKUNUD ARMAST KOOLIVENDA

dr. LEMBIT LAINVEE'd

(21. lend)

mälestab

WESTHOLMLASTE KOONDIS

JOHANNES KADAI'd

mälestavad

E.V. SÕJAKOOLI JA LENNUKOOLI LÕPETAJAD

ARMAST VENDA

JOHANNES NEMM'e

sündinud 31. detsembril 1887 Eestis
surnud 15. septembril 1977 Sarasotas, Floridas

mälestavad sügavas leinas

vend EDUARD abikaasaga Torontos
vend JULIUS perekonnaga Rootsis
vend ADU perekonnaga Eestis

HEAD SÕPRA JA KOLLEEGI

HENDRIK KIRIK'ut

mälestavad

ILMAR HEINSOO
HUGO LATER
EERIK PURJE
perekondadega

MEIE KESKELT LAHKUNUD

HENDRIK KIRIK'ut

mälestame sügavas leinas

EESTI ÕIGUSTEADLASTE ÜHING KANADAS

Leitnant HENDRIK KIRIK'ut

mälestavad

E.V. SÕJAKOOLI JA LENNUKOOLI LÕPETAJAD

ARMAST KAASMAALAST

MARIA VUHT'i

mälestavad leinas

MAIMO SVIKIS Londonis (Ontarios)
ALEKSANDER VIIK Rootsis

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 106 aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

467 Sherbourne St., Toronto 5, Ont.
Telefon 924-1408

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.

Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

FURS by FINN

KARUSNAHKADE ÄRI

SÜGISESED MOED HINDADEGA,

mille kasutamata jätmist kahetsete

Enne kui ostate uue karusnahk- või nahkkasuka, tutvuge kindlasti meie kõrgekvaliteediliste kasukate kollektsiooniga

FURS by FINN

191 Eglinton Ave. East
Telefon 488-1701

Avatud: 9.30 e.l.—6 p.l.,
neljap. 7 p.l., laup. 3 p.l.
CHARGEX, MASTER CHARGE

EESTI SIHTKAPITAL KANADAS
meie ühiskonna teenistuses
Eesti Majas
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

AR AUTO SERVICE

Teen kõiki autoparandustöid kõikidele autodele soodsate hindadega.
5906 YONGE ST. (tagahoovis)
Telefon 222-4488
ANTERO RISSANEN

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

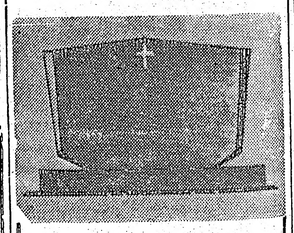

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(Davisville & Eglinton vahel)
487-2147, õhtuti 447-1206
Nigul Virro

MAGNIFICO SOUTH AMERICA

BOGOTA — QUITO — LIMA — CUZCO — MACHU PICHO — BUENOS AIRES — RIO de JANEIRO — CARRACAS

22 päeva $1512.40 kanada rahas isikult koos lennupiletiga Torontost

RIO de JANEIRO'sse 12 ööd tuba kahele $945.— kanada rahas isikult, 19 ööd tuba kahele $1095.— kanada rahas isikult

LISA EKSKURSIOON BUENOS AIRES'esse $80.— isikult

RINGREISID LAEVAGA Lõuna-Ameerikasse ka saadaval

Lähemaks informatsiooniks helistada (416) 485-9437

KOHO INTERNATIONAL TRAVEL

191 Eglinton Ave. East, Suite 104
Toronto, Ont. M4P 1K1

PIETRO CULOTTA GRAPES LTD.

Viinamarjakobarad, mahlapressid ja vaadid

ZINFANDEL, MUSCAT, ALICATENE JA CARRIGNANE PRESSITUD VIINAMARJAMAHL

Pressime igale soovitud mahlahulga teie majapidamise tarbeks

1800 DAVENPORT ROAD — TORONTO
Tel.: 656-3222

FINN TASTE BAKERY

7 Grantbrook Ave. (Finch Plaza)
(Finchi nurgal, Bathursti ja Yonge vahel)
TELEFON 225-0824

Meilt saate maitsvaid saiu ja küpsiseid pidudeks ja igapäevaseks.

Äri avatud: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—8, laup. 9—4.
(Esmaspäeviti suletud)

PKV AUTO SERVICE

25 Laidlaw Blvd., Unit 4, Markham, Ont.

TÄIELIK AUTO EEST HOOLITSEMINE JA PARANDAMISED.
KÕIK TÖÖD GARANTEERITUD.

TELEFON 294-9120

PETER VÄISÄNEN

NÜÜD ON AEG MÕTELDA

KASUKALE

Valmistan uusi kasukaid tellimisel.

Ümbertegemine • Puhastamine • Parandamine

Soodsad hinnad • 25 A. KOGEMUSI

Köösner O. NIEMINEN, tel. 881-0189 õhtuti

THE FINNISH PLACE

5463 Yonge St. Willowdale Tel. 222-7575
(Finchi lähedal)

SOOMEST kingid igaks sündmuseks

Ehteid, klaasi, laudlinu j.m. Ka soome ja eesti pagarisaadusi ja delikatesse: juustud, vorstid, leivad, koogid j.m.

Avatud esmasp., teisip., kolmap. 9—6; neljap. 9—8 ja laup. 9—4

Eesti keel Toronto ülikoolis

Läinud aasta eeskujul algab ka sel sügisel Toronto Ülikooli juures (School of Continuing Studies) eesti keele kursus edasijõudnuile. Tegemist on õhtukursusega (neljapäeviti kl. 19.30—21.30, mis ei anna nn. krediitpunkte, olgugi et on väljavaateid nendegi saamiseks prof. F. Oinas'e vahendusel USA-s. Osavõtjate arv on piiratud, mistõttu võetakse vastu ainult esimesed 18 registreerijat (158 St. George St., tel. 978-2400).

Läinud aastal võttis kursusest. mida ka sel talvel juhatab prof. Vello Salo, osa 11 eestlast. Eesti keele staatuse huvides Kanada ülikoolide juures oleks tähtis, et osavõtjaid leiduks rohkem ja eesti keele õpetamine ei katkeks näilise huvipuuduse tõttu. Eesti emakeelega üliõpilasi leidub ju Torontos kenake hulk.

Kursusest osavõtmise teeb käesoleval aastal lihtsamaks see, et õppemaksu ($110 kokku kahe semestri eest, mis hõlmavad 20 loengut) tasumisel pakub $100 ulatuses toetust Tartu Instituut. Asjast huvitatuid palutakse toetuse saamiseks pöörduda Instituudi sekretäri poole (dr. E. Aruja, tel. 447-8958), kuna kursuse kohta käivaid üksikasju võib saada V. Salolt (261-7207, kl. 9—21). Esimene loeng toimub 20. oktoobril (mitte 13., nagu trükitud informatsioonis antud).

Salme Vesi valiti tagasi Meeskoori Naissektsiooni esinaiseks

Toronto Eesti Meeskoori Naissektsioon pidas 20. septembril oma peakoosoleku, mida juhatas esinaine Salme Vesi ja protokollis M. Raag. Koosolekul anti ülevaade möödunud tegevusaastal toimunud üritustest ning võeti vastu uus tegevuskava. Naissektsioon saab eelolevas jaanuaris 15. aastaseks, millist väikest juubelit kavatsetakse tähistada koos Meeskooriga. Koosolekul näitasid diapositiive S. Vesi ja M. Raag, kes olid külastanud Kesk-Ida.

Esinaiseks valiti tagasi S. Vesi ja juhatuse liikmeteks M. Raag, D. Tikenberg, E. Püss, J. Liivamägi, L. Kuus ja G. Rõika.

EINO KURIS

AIANDUS

Mountbatteni kadakas

On jälle käimas okaspuude sügisene istutamine. Neid istutatakse maja seina äärde, gruppidena või üksikult muruväljakuile jm. Siia kuuluvad kuuskede, mändide, jugapuude jt. kõrval arvuka grupina kadakad. Esineb ju puukoolide hinnakirjades üle neljakümne madala, poolmadala ja kõrge kadaka.

Kanadas on üks tuntumaid kadakaid Sheridani puukoolis aretatud ja alates 1948 aastast müügil olev Lord Mountbatteni järele nimetatud Mountbatteni püramidaalne kadakas (Mountbatten Juniper). Värvilt on see kadakas hõberoheline, kasvab kuni kaksteist jalga kõrgeks, Torontost põhjapool lahtistel külmadel kasvukohtadel pole alati talvekindel. On talvekindel kasvupiirkondades viis kuni üheksa, külmemas kliimas s. o. kasvupiirkondades üks kuni neli ei ole talvekindel (Canadian Plant Hardiness Zones).

Ontario Põllumajandus- ja Toitlusministeeriumi aianduskonsulent (Extension Horticulturist) D. Burke McNeill teatas mõned nädalad tagasi, et hiljuti on arvukalt nooremad (kuni 30 tolli kõrged) Mountbatteni kadakad koduaedades ja puukoolides järsku läinud pruuniks ja surnud. See nähe esines Mountbatteni kadaka kasvatamispiirkonnas nii madalamatel kui ka kõrgematel aladel. Kadakat mullast kaevates selgus, et mulla piirist ülespoole oli tüvi mõranenud ühest või mitmest kohast. See tüve kahjustus oli sageli nähtav alles siis kui taim muutus pruuniks. Vaadeldes lähemalt surnud Mountbatteni kadakaid on selgunud, et esialgne kahjustus oli tehtud külma poolt, teiseks nakatus ehk infektsioon läks sisse tekkinud haava kaudu, mis põhjustas taime surma. Oletatakse, et mõnel juhul oli esialgselt tegemist ka hiirte kahjustusega või ka närbumishaigusega (Wilt).

Esialgu ei ole veel teada täpselt kui laialdane on kahjustuse ulatus, samuti on uurimisel millise nakatusega on tegemist. Teiste kadakate juures sellist nähtust ei ole senini esinenud.

RISTSÕNA NR. 946

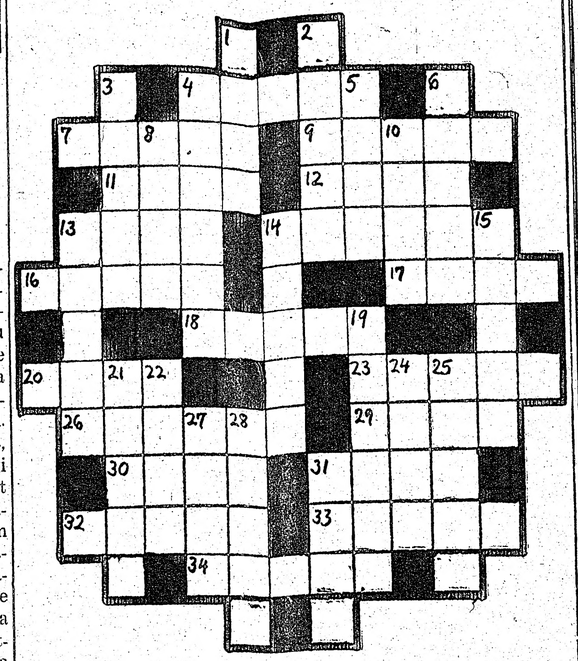

Põikread: 4. Ettetähendus. enne, 7. Eesti Päästekomitee liige 1918. aastal, 9. Mitte halvasti. 11. Kujutab kedagi või midagi, 12. Tugevam pool, 13. Kokkusurutud, 14. Eesti rahaühik (mitmuses), 16. Heinatööriist, 17. Kuju Vanas Testamendis, 18. Teatud heinaliik, 20. Kehaosa, 23. Ikka, kogu aeg, 26. Ilu hindaja, 29. Populaarne ooper, 30. Kõrge ehitus, 31. Emane loom, 32. Kõige kõrgemal asuvad, 33. Parun — saksa keeles, 34. Sõduripalitu.

Püstread: 1. Tulp, 2. Tüma, 3. Väike sedel, 4. Munaroog, 5. Silman, 6. Vorm sõnast otsima, 8. Toiduaine,, 10. Näitav sõna, käändevormis, 13. Kirjavahemärk, 14. Riidesort, 15. Jõe suudmeala, 19. Kaugel, eemal, 21. Istutustaim, 22. Sõna liiklusmärgil, 24. Itaalia rahaühik, 25. Omaaegne eesti filmitsensor, 27. Tegevteenistusest lahkunud, 28. Enestel, 31. Edev, kergatslik.

RISTSÕNA NR. 945 LAHENDUS

Põikread: 1. Lapsepõli, 7. Erk, 9. Aleppo, 10. Kava, 11. Alam, 12. Defekt, 13. Kuhugi, 15. Osav, 16. Astumine, 19. Pakistan, 21. Kust, 23. Uniste, 24. Mõtlev, 27. Dire, 28. Rant, 30. Neeger, 31. Eel, 32. Roolimees.

Püstread: 1. Lek, 2. Avarus, 3. Saabuv, 4. Plagiaat, 5. Laad, 6. Ilmetu, 7. Epee, 8. Kontserte, 13. Kompamine, 14. Haak, 17. Tänumeel, 18. Ilus, 20. Seeder, 21. Kiirem, 22. Stunde, 25. Tael, 26. Viro, 29. Tas.

Billy Graham jutlustas Ungaris

WASHINGTON — Kuulus Ühendriikide evangelist Billy Graham külastas Ungarit, viies ungarlastele tervitusi president Jimmy Carterit. Graham kohtas nädalapikkusel külaskäigul Ungari riigi ja katoliku kiriku esindajaid. Ta pidas ka mitmeid jutlusi, mispuhul ei katsutud teha mingit eeltsensuuri. Graham oma kaheksapäevase külaskäigu algul pidas suure vabaõhu-jumalateenistuse, millest võtsid osa 12.000 noort Budapesti lähedal toimunud baptistide noortelaagrist osavõtjat.

UUDISEID KODUMAALT

Peipsi noodamehed on tänavu olnud agarad kalapüügiga. Septembri alguseks oli püütud rohkem kui 200 tonni kala üle aastaplaani. Eriti rikkalikud on olnud rääbise, ahvena, haugi ja lutsu saagid. Kalurid hoolitsevad ka järve kalavarude täiendamise ees. Tänavu on järve lastud juba 4 miljonit siiamaimu ja teist sama palju haugimaime. Ehitamisel on haudemaja kus hautake aastas kuni 20 miljonit kalamaimu. See valmivat tuleval aastal.

*

Laine Reintal töötas Tallinna Aparaaditehases (endises Mõõduriistade Tehases) vanema kaadriinspektorina, kus ta tööülesannete hulka kuulusid ka töötajate pensioniküsimused. Esialgul ta oli töötanud korralikult, kuid alates 1970. aastast hakkas ta oma ametiseisundit kuritarvitama: võltsis tööstaazhi tõendavaid dokumente ja esitas need sotsiaalkindlustuse organitele. Nii aitas ta pensionitaotlejail kelmuse teel riigi raha riisuda. Küllap oli peamine põhjus hea süda, mis tahtis nappi pensionäri sõõgilauda vähe rikkulikumaks muuta.

*

Vanemuise teater Tartus mängib praegu dramatiseeringut Eduard Bornhöhe novelli „Kuulsuse narrid" järele, kus esinevad surematud kujud — leidur Jaan Tatikas ja luuletaja Salomon Vesipruul. Viimaselt pärineb klassiline lause: „Taevas on taevakarva sinine".

Pärnu L. Koidula nimeline Draamateater esineb uuslavastusega „Otto Almari nägemus", mis on dramatiseering Tammsaare jutustuse „Uurimisel" järgi. Jutustuses lahendatakse kriminaalprobleemi.

◊ Ugglarpi Valgerannal, Rootsis peeti 7.—13. augustini õpetaja Thomas Vaga eestvõttel piiblinädalat, mis oli esmakordne meie kirikuelus. Kohal oli esindajaid mitmest Rootsi eestlaste keskusest. Nädala programmi oli koostanud õpetaja Vaga koos oma abikaasaga. Valgeranna kuulub alates 1962 Göteborgi Eesti Seltsile. Selle ostsid Martin Pommer ja Arnold Ojari. Praegu hoolitseb Valgeranna eest seltsi esimees Evald Lilleste. Seal asub muuhulgas ka laste suvekodu.

RAAMATUID

müügil.	Hind	Saatekulu
„VABA EESTLASE" TALITUSES	$	¢
Ilme Ivandi — Pargi	2.50	35
Kuldne tammetõru — Näidendid ja ettekanded noortele	3.—	35
L. Wahtras — Liivaklass	2.50	15
Ravimtaimed, 259 retsepti	2.50	15
Enn Nõu — Vastuvett	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — Reekviem	3.50	35
H. Michelson — Skautlikul teel	3.—	35
H. Michelson — Noorsootöö radadel	4.30	35
H. Michelson — Eesti radadelt	9.—	35
Eduard Krants — Lumeliitlased (luuletuskogu)	3.—	15
Ilona Laaman — Mis need sipelgad (luuletuskogu)	3.—	15
Estonian Official Guide	5.—	40
Paul Laan — Mõttelend — Pilte ja peegeldusi	5.—	25
Herbert Salu — Utoopia ja futuroloogia	4.50	25
Karin Saarsen — Lohengrini lahkumine	4.50	15
„Trilnu" üksiknumbreid	1.25	
K. Inno — Tartu University in Estonia	8.50	40
A. Kubja — Kadunud kodud — mälestused	4.—	25
A. Kubja — Mälestusi kodusaarelt	2.—	20
A. Kubja — Palukesed	1.50	20
E. Uustalu ja R. Moora — Soomepoisid 426 lk. + 64 lk. fotosid	14.—	85
Leho Lumiste — Alamuse Andres — biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust	6.65	40
L. Lumiste — Atlandi aknal	2.10	40
L. Lumiste — Killad külas	5.30	40
A. Vomm — Ristsõnad I	2.50	20
A. Vomm — Ristsõnad II	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad III	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad IV	2.25	20
Ants Vomm — Minu hing (luuletuskogu)	20.—	40
K. Eerme — Surnud laevad ja elavad mälestused	1.50	15
K. Eerme — Päevata päevad ja ööta ööd II	4.—	40
S. Ekbaum — Ajatar (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — Jumalaga, Kars ja Erzurum	4.—	30
J. Pitka — Rajusõlmed	8.80	40
T. Tamm — Need teod süüdistavad II	5.—	40
A. Käbin — Vaim ja muld	10.—	40
Urve Karuks — Kodakondur (luuletuskogu)	6.—	20
RAAMATUID LASTELE:		
Kalevipoeg — Õppe- ja tööraamat lastele	2.50	50
Õpeta mind lugema I — (Õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	3.—	40
Õpeta mind lugema II — Õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	4.—	40
Eesti keele Harjutustik I	2.25	35

ARVI KORK

MEHHIKO TEEL

43.

„Kas keegi ei küsi, kus kohast teie turistid üle piiri läksid?"

„Selle vastu ei tunne Civil Aeronautica poisid huvi. Selle nad jätavad piirivalvurite ja emigratsioonimeeste hooleks. Ja minule ei lähe see ka korda. Mina viisin teid Cocoyoc'ist Bronwsville mehhikopoolsesse lennujaama, mille nimi on Matamoros, see on kõik. Ajavahe on umbes 15 minutit ja keegi ei saa kindlaks teha, et ma ei võinud 15 minutit lihtsalt ringi keerutada, enne kui maandumiskoha leidsin Peale selle, nad ei tea nagunii, palju mul turiste kaasas on — lennuk võib kuus inimest kaasa võtta, minu Bonanza kannab 1400 naela kaupa — kas inimesi või pakke."

Ilmselt siis senor Rotmann ei teadnud, et me kõik ära kavatsesime aurata. Ta arvas, et toob Nick-poisi ja ta Rosita jälle Cocoyoc'i tagasi. Noh, seda parem — eks talle või hiljem seletada, kus ja kuidas.

„Mina arvan", õiendasin mina, et me hakkame minema nii kiiresti kui võimalik. Et veel valges üle piiri jõuda ja ka teisel pool asjad sirgeks ajada."

„Ooh — teid on teisel pool keegi ootamas, senor Kork?"

„Seda pole teil tarvis teada, kallis senor Rotmann — teie viige mind ainult sinna, see on kõik. Ülejäänud õiendan juba mina ise."

Nojah, pika puiklemise peale viiski siis see Agostino Rotmann meid oma väikesele lennuväljale ja näitas meile oma lennukit. See oli ühemootoriline Beechcraft Bonanza, või nii ta kinnitas — mina ei ole lennukitundja, sõja ajal sai ju neid lahinglennukeid studeeritud, aga reisi- ja spordilennukite vastu pole ma iialgi suurt huvi tundnud.

Aga siin, Rancho Cocoyoc'i lennuväljal, olid mitmed suuremad ja väiksemad spordilennukid reas — Piper Club'id, Cessna'd, Beechcraft'it ja kes teab veel mis. Ja see siin, mis senor Rotmann'ile kuulus ja millega ta turiste ringi sõidutas, oli kuueistmeline Beechcraft Bonanza, mille kaks tagumist istet välja käisid. Need istmed võttis senor Rotmann välja ja mahutas nende asemele meie kohvrid. Lennuki lennukiirus pidi olema 200 miili tunnis, lennukõrgus 17000 jalga. Matamoros-Brownsville pidi olema linnulennult umbes 600 miili, õhuvoolude ja mägedega rehkendades võib olla umbes 700. 260 hobujõuga mootor pidi meid seega umbes kolme tunni jooksul kohale viima. Praegu oli kell veidi viis läbi. Kella kaheksas-üheksaks peaksme Brownsville's olema.

Ronisime lennukisse ja leidsime, et see oli kuue-istmeliseks mõeldud ja meid oli ainult neli, kui mitte Rosita seljas vigisevat beebit kaasa arvata. Rotmann lõi mootori käima, me taksisime bensiini-pumpade juurde ja lennuk löödi lennu-bensiini täis. Lennuplaani registreerimine läks ka päris lihtsalt, raadio kaudu. Istusime mõned minutid, mootorit soojendades ja siis olimegi reisuvalmis.

Nick-poisile paistis veel viimasel momendil kahtlus hinge asuvat.

„Kas läheb ikka kõik nii, nagu lubasite?" sosistas ta mulle. „Kas võtavad nad ka Rosita vastu?" No kust pidin mina seda teadma? Aga lubamine on ka hea poiss, eks ole? Peale selle, ta võib ju alati Rositaga seaduslikult abielluda ja siis lubatakse naisel kindlasti Kanadasse jääda. Mis aga Don Vito'sse ja ta Mafia-poistesse puutub, siis on see iseasi. Kas meeldib talle, et ta õepoeg Mehhikomaa endise kabareetüdrukuga abiellub? Need Mafiasellid olevat väga vanamoodsate moraalidega.

Aga selle üle võisime hiljem muretseda. Nüüd oli kõige pealt tarvis Mehhikomaalt välja saada, enne kui meid ära likvideeritakse.

„Okei, senor Rotmann!" kamandasin mina. „Vamonos!"

Ja nii me lendasimegi sealt Cocoyoc'i lennuväljalt minema, tagasi põhja suunas. Brownsville, here we come!

XIII PEATÜKK: RIO GRANDE DEL NORTE

Mäed laiusid meie all nagu hiigel-elukad, valged lumised tipud siin ja seal meist isegi kõrgemal. Senor Rotmann tüüris, mina istusin ta kõrval kaaspiloodi istmes, kuna Nick oma naisukese ja beebiga tagaistmeid jagas. Laps hakkas varsti virisema ja Rosita tõmbas ilma pikemata oma pluusirinna lahti, et last vana hea mehhiko kombel toita. Kõik käis veel siin maal nagu meie maal mullu ja muistegi. Iga asi tuleb omal ajal, või siis veidi hiljem.

Kui mägedest välja jõudsime, laius meie ees kõrb. Siin-seal paistis mõni asula, siin-seal vilkusid ka juba mõningad tuled. Vaatasin kaardilt — San Luis Potosi, Ciudad Victoria, Monterrey — nimed olid kõik kõlavad ja romantilised, nagu kunagi kodumaal loetud juturaamatuis. Ja siis veel need osariikide nimed — Coahuila, Nuevo Leon, Tamaulipas — nagu kaugelt kuuldud kellad kumisesid need. Ja siin ma lendan neist nüüd üle, automaatpüstol laskevalmis vöö vahel, poolvaenulik mafia-paar seljataga. Ja see kipras-näoline kahtlane sakslasest mõrvalendur mu kõrval — mis plaanid olid temal? Oli ta enne meie juttu uskuma jäänud, või teeskles ta ainult nii?

Päike hakkas loojuma, sinna Vaikse ookeani poole. Me lendasime ööle vastu. Taevas muutus tumedaks, pilvemürakad ujusid meist mööda. Vahete-vahel tundus, et kukkusime allapoole, siis jäime järsu raksuga jälle pidama — sõit ei olnud nii mugav ja sile, kui suures reisilennukis. Aga pikkapeale harjusin sellega ära, kui paistis, et me ikka enam-vähem samal tasapinnal püsisime ja mootor rõõmsalt edasi mürises. Need Bonanza'd olevat head lennukid.

Armatuur-laual hüplesid igasugused osutid siia-sinna ja kuskil hakkas raadio ragisema. Ma ei pööranud asjale alguses erilist tähelepanu, aga siis hakkasid mõned sõnad mulle kõrva. Ilmselt olid need päevauudised, ja uudiste hulgast kostsid sõnad: „Teotihuacan — asasino — Piramada de Sol . . ." Siin räägiti siis mõrvast ja Päikesepüramiidist! Tuli kuidagi tuttav ette.

Pöördusin Nick-poisi poole, kes ka kuulatama oli jäänud, higipisarad tõmmul otsaesisel.

„Mida ta räägib? Mis oli see jutt Päikesepüramiidist?"

„Psst — las ma kuulan."

Tema asemel seletas meie piloot, senor Rotmann, milles asjad seisid.

„Päikesepüramiidi juurest olevat keegi raskesti vigastatud ameerika turist haiglasse viidud", selgitas ta, „mehele olevat kallale tungitud ja ilmselt röövimise eesmärgil kuul kõhtu lastud, kuna ta leitud sealt, veriselt, rahakott läinud. Ainult et hiljem", ja senor Rotmann pidas väikese pausi, „olevat välja tulnud, et see vigastada saanud ameerika turist olevat olnud pika politsei-rekordiga kurjategija, revolvrimees ja palgaline mõrvar . . ."

„Oli tal keegi kaasas? Öeldi seal midagi ta naiskaaslasest?"

„Ei sõnagi — mees oli üksi, ja meelemõistusetu."

Nii nii, the Missus oli mehe taskud pahupidi pööranud ja jalga lasknud. Tähendas see, et ta oli USA-sse tagasi põgenenud, või oli ta meil ikka veel kannul? Naiste resoluutsust ei maksa alahinnata.

Nick tegi meie selja taga mingit ähmast häält. Senor Rotmann vaatas üle õla tagasi.

„Nicholas — kas sa ei töötanud vanasti Päikesepüramiidi juures reisijuhina?"

„Jah — töötasin küll."

„Võibolla tead sa selle asja kohta midagi lähemalt?"

„Kuidas peaksin mina seda teadma? Ma ei ole seal enam tööl."

„Ah nii — õigus jah, sa oled ju senor Kork'i privaat-teejuht, või kuidas? Muuseas, — miks on sul õieti Rosita ja beebi kaasas?"

Otsustasin vahele segada, sest ilmselt läks asi Nick-poisile pisut piinlikuks.

„Senor Rotmann — kuna mina lennu eest maksan, siis kas te ei laseks mul selle eest muretseda, kes kaasa lendab ja kes ei lenda?"

Ilmselt Agostinole see jutt ei meeldinud.

„Piloot lennukis on nagu kapten laevas", kuulutas ta, „tema on seal komandör ja käsuandja, mitte keegi teine. Kui ta mingil põhjusel soovib reisi katkestada, siis võib ta seda teha. Ilmselt kavatsete te kõik USA-sse minna — olete põgenemas, kas pole tõsi? Kuna te olete minu lennukis, siis on mul ka selle kohta sõna öelda!"

See oli juba küllaltki pikk ja keeruline kõne. Nähtavasti oli siis Rotmanni-saks asja üle vahepeal pisut järgi mõelnud. Koputasin talle õlale, püstolirauaga.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower,
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

ADO PARK, LL.B.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. EM. 3-4451
Õhtuti HI. 7-2017 või 929-3425

ANDRES OLVET, LL.B.
Advokaat-notar
Bigelow, Heudy, Shirer & Uukkivi
789 Don Mills Rd.
Tel. 429-3110
kodus 699-2395

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
725 Don Mills Rd. Suite 402
Don Mills, Ontario
483-6308, 429-4944

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

Kodumaalt lahkumise tähistamiseks jumalateenistus Rochesteris

Esimene jumalateenistus Rochesteris pärast suvist vaheaega toimus laupäeval, 17. septembril ühes armulauaga. Teenis õp. Teras Chicagost. Tuttavasse 1410 Clifford Avel asuvasse Kristuse Kirikusse oli kogunenud suur hulk kaasmaalasi. Seekordne jumalateenistus oli peamiselt mõeldud kodumaalt lahkumise mälestuseks 33 aastat tagasi. Õp. Teras oma jutluses tõi esile olukordi 1944. aastal Emajõe ja Narva rinnetel, esitades arvusid meie kodumaa kaitsjate kaotuste kohta, mis teatud määral jätsid masendava meeleolu kuulajatesse. Nii mõnigi kirikus viibijatest oli isiklikult nendest lahingutest osa võtnud.

Organistina seekordsel jumalateenistusel esines tuntud muusikamees Leo Virkhaus Bostonist. L. Virkhaus viibis koos abikaasaga puhkusreisil Rochesteris ja St. Catharines'is, Ont.

Järgnevalt jumalateenistusele oli daamide poolt korraldatud kohvilaud Laine Arrase juhtimisel. Kohvitassi juures oli mõnus vahetada mõtteid ja sobitada tutvusi.

Lõikuspüha jumalateenistus Rochesteris peetakse 22. oktoobril kell 7 õhtul samas kirikus. Kõik, nii ligidalt kui ka kaugelt on teretulnud.

Prof. Ilmar Tammelo kõneles Sydneys

Sydneys kõneles Eesti Majas rahvusvahelise kuulsusega õigusteadlane professor dr. Ilmar Tammelo. Kõne käsitas demokraatia ja sellele järgneva küsimusi, mida jälgis suure huviga üsna kogukas kuulajaskond.

Prof. Tammelo saabus Austraaliasse Rahvusvahelise Õigusfilosoofide Ühingu maailmakongressile. Oma piiratud ajale vaatamata leidis professor võimaluse külastada Sydney Eesti Maja, kus kohtas oma vanu sõpru ning andis lühiintervjuu „Meie Kodule" ja Eesti Raadio saatele.

Loengule järgnes Sydney Eesti Seltsi naisringi poolt korraldatud koosviibimine kohvi ja suupistetega, mis toimus veel eelmisel õhtul ohtud pressiballi maitsekalt dekoreeritud ballisaalis.

MK

LIITUGE KOHE PALGALEHE SÄÄSTE-PLAANIGA

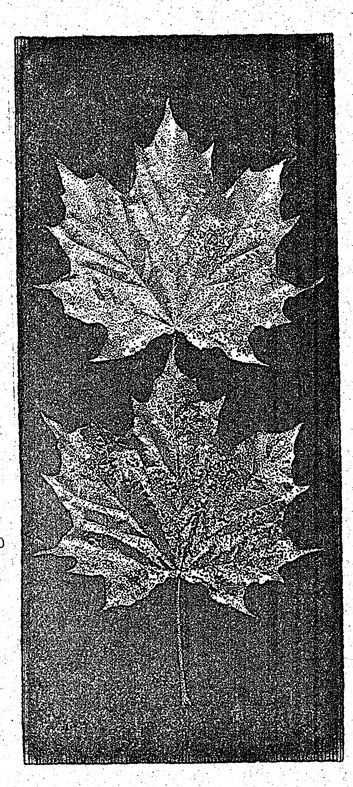

Jälle on saabunud see moment! Ning seekord on see isegi parem, kuna käesoleval aastal on teil võimalik osta palgalehe säästeplaaniga (Payroll Savings Plan) uusi Compound Interest Bond'e. Pärast esimest aastat hakkate saama intressi oma intressilt.

Miljonid kanadalased on jõudnud otsusele, et palgalehe säästeplaan on heaks võimaluseks süstemaatiliseks säästmiseks. See on kerge. See on mugav. Ja nüüd kasvavad teie säästesummad uue Compound Interest Bond'i abil pidevalt automaatselt, aasta aasta järele.

UUS COMPOUND INTEREST BOND

Palgalehe säästeplaani alusel muretsetud Compound Interest Bond'id on spetsiaalselt planeeritud, et saavutada teie säästmise eesmärke. See uus bond investeerib teie intressi automaatselt garanteeritud aastase intressimäära 8.06 protsendi alusel. Allpool selgitame kuidas 100 dollarilise Compound Interest Bond'i väärtus kasvab:

1. nov.	väärtus	1. nov.	väärtus
1978	$107.00	1983	$158.78
1979	$115.81	1984	$171.77
1980	$125.34	1985	$185.81
1981	$135.63	1986	$200.97
1982	$146.76		

Compound Interest Bondid on saadaval $100, $300, $500, $1000 ja $5000 väärtuses.

Kui Compound Interest Bondid on täielikult väljamaksetud, siis on neid võimalik vahetada Regular Interest Bondidesse (algavad $300-ga), mis maksavad aastase intressi 1. novembril thekiga või otsese deponeerimisega teie hoiu- või tshekikäibe arvele. Seda on võimalik korraldada teie pangas või investeerimisasutustes.

Compound Interest Bonde võib igal ajal koheselt sularahasse ümber vahetada. Vahetamisel saate teie regulaarse intressi, millele lisanduvad kogutud liitprotsendid.

KASULIKUD INVESTEERINGUD

Uued Canada Savings Bondid kannavad kuupäeva 1. november 1977 ning annavad keskmiselt 8.06 protsenti aastas kui neid hoitakse kuni tähtpäevumiseni. Iga uus bond rakendatakse 7 protsendilise int-intressiga esimesel aastal, kuid kannab 8.25 protsenti intressi igal ülejäänud kaheksal aastal.

MURETSEGE BONDE JUBA TÄNA!

Ärge laske seda juhust mööda minna. Kasutage seda võimalust ja ostke Compound Interest Bonde Payroll Savings Plan'i alusel.

Muretsege need juba täna ning jälgige kuidas teie säästesummad kasvavad.

NEW CANADA SAVINGS BONDS

8.06%

Keskmine aastane intress kuni tähtpäevumiseni

Saksa vaipade ja kardinate kaubamaja MODERN RUGS
DRAPERIISID VALMISTATAKSE KA TELLIMISE PEALE
162 OAKDALE RD. DOWNSVIEW, ONT. TELEFON 745-0507

Plaanid Mitmekultuuri Keskuse rajamiseks

Toronto Mitmekultuuri Ühingu (Toronto Multicultural Centre Association) aastakoosolek toimus 12. sept. Union Station'i Maple Room'is. Osavõtjaid oli esindamas üle 50 rahvuse ja organisatsiooni.

Koosolek algas õhtusöögiga. Eriliseks aukülaliseks oli Johnny Lombardi, kes tervitas koosolijaid ning andis ülevaate raskustest, mida ta aastaid tagasi pidi läbi elama, et asutada mitmekultuurilist raadiojaama. Samasugused raskused ootavat ka nüüd mitmekultuurilise televisiooni-jaama asutamisel.

Sõnavõttudest selgus, et Mitmekultuurilisel Ühingul on võimalik saada endisest Loblaws peakorteri hoonest kaks korrust oma käsutusse. Sinna tuleksid näitusesaalid kõige jaoks, mida eri rahvused oleksid võimelised või tahtelised esitama, olgu see etnograafiline rahvakunst, moodne kunst, mööbel, rõivad jne. jne. ning näitused oleksid alati vaheldumad rahvuste soovide kohaselt. Seal oleks ka auditoorium kontsertideks, rahvuslikkudeks pidustusteks ja muudeks üritusteks. Samuti oleksid seal koosolekuteruumid soovijatele. Kavas on ka rahvusvahelise toidusedeliga restoran, samuti kohvik. Tulevikukavatsuseks on asutada samasse ka moodne trükikoda, kus etnilised grupid saaksid oma ajakirju, ajalehti ja muid trükiseid trükkida. Sinna juurde kuuluks ka vastav uudistebüroo.

Samuti tuleks sinna asutamisele rahvusvaheline raamatukogu-teatrisaal vastavate harjutusruumidega ning ruum nõotidele ja muusikale. Uustulnukatele oleks seal nõuandepunkt ja ka vajalikud tõlgid nendele, kes keelt ei oska. Sooviks on igal kuul välja anda mitmekeelne bülletään vajaliku informatsiooniga.

Hoone on väga kättesaadavas kohas, Bathursti ja Lakeshore'i nurgal ning parkimisvõimalused on head. Väga huvitavad ja head olid ümberehitamise kavandid, mida oli valmistanud ja esitas arhitekt V. Kuchar. Loomulikult tuleb igal rahvusgrupil nende ruumide saamiseks ja väljaehitamiseks majanduslikku abi anda, samuti on lootusi nii föderaalse kui provintsi abile.

Valimistel valiti tagasi senine president Bill Durovic, esimene asepresident on Valve Andre, teine dr. Yip, kolmas Astrid Simola. Sekretäriks valiti Eleanor Wu laekuriks Mike Janecek, rahvusvaheliseks koordinaatoriks Pat Wilson, arhitektiks V. Kuchar. Koosolekul avaldatud soovide ja mõtete järele otsustades seisab juhatusel järgmisel tegevusaastal ees palju tööd.

Mis muuseumisse puutub, siis tundub, et loodav mitmekultuuri muuseum lahendaks täielikult ka meie vajadused näitusteks, olgu need maalid või õllekapad.

E. R.

Aidake kaasa, et
„VABA EESTLANE"
leiks kõikidesse eesti kodudesse

Esto '76 album ilmus

Möödunud aastal toimunud II Ülemaailmsete Eesti Päevade ESTO '76 mälestuseks väljaantav pildialbum on ilmunud ja esimesed eksemplarid postiga Torontosse jõudnud. Raamat on kaunim kui osati arvata, väga hästi toimetatud, hea ja igakülgne piltide valik koos fotode juures oleva tekstiga. Vaatamata lühidusele on tehtud jaotuskava alguses olevad tekstiosad ülevaatlikud. Lõpuks ESTO '76 juhtkond ja esinejad. Raamatus on 128 suurt lehekülge värvilisi ja mustvalgeid fotosid, mis annavad väga suurepärase ülevaate päevadest, nende tegelasist ja kavast.

Raamatu toimetasid Jyri Kork, Vaike Külvet, Ago Ambre, Mai-Kaja Kork ja Ilmar Külvet.

● Rootsi ajakirjanduse kontrollorgan avaldab igal sügisel aasta I poole andmed. Tänavu tehti seda 15. augustil. Sellest nähtus, et mitmed rootsi suured lehed on tiraazhis tagasi läinud. Suuremaks tiraazhilt oli õhtuleht „Expressen" 544.000 eksemplariga (tagasiminek 26.000 eks.). Eesti Päevaleht oli tiraazhilt tõusnud 2670 eksemplarilt 2698-le.

S. BROGOWSKI, O.D.
OPTIK
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES

World famous Pianos
Hea klaver on eluaegne investeering!
Suur valik tunduva hinnaalandusega.
Ka rentimine.
Saadaval kõik muusika instrumendid.
REMENY
HOUSE OF MUSIC LTD.
553 Queen St. West
Toronto, tel. 363-1966

HOGAN
PONTIAC BUICK Co. Ltd.
348 Danforth Ave., Toronto
PONTIAC FIREBIRD
LE MANS ASTRE
BUICK VENTURA II
G.M.C. veoautod
Pruugitud autod
Esindaja:
Paul Juttus
Telefon: äris 461-3561
kodus 423-5716

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 29. septembril 1977 — Thursday, September 29, 1977

KIREV MAAILM

HOUSTON — Seitsekümmend kolm aastat tagasi varastasid Henry Clark ja ta kaks sõpra 20-dollarilise traadirulli, mis kuulus Fort Worth linnale, Texases. Mõned nädalad tagasi, Clark, kes on nüüd 95-aastane, saatis oma säästusummadest selle raha kunagise vea parandamiseks. Pärast tasumist ta rõõmustas: „Ma olen vaba, Jumal, ma olen vaba!" Ta saatis linnale tsheki 200.89 dollari suuruses ja lisas ka kirja, paludes andestust häbiväärse varguse eest. Clark seletas, et oma viskijoomise päevadel varastas ta koos kahe sõbraga traadi, mille nad jagasid omavahel ja müüsid. Saadud raha raisati kiiresti kui mehed kõrtsi jõudsid.

GRAND ISLAND, Nebr. — Politsei sai kirja, milles oli ühe dollariline paberraha. Sellega tasuti 25 aastat vana lubamatus kohas parkimise eest saadud trahvipilet. Merrill Turner, Colorado Springs'ist ütles, et ta avastas selle tasumata trahvipileti alles nüüd kui ta oma asju korrastas. Sel ajal karistati üleaja parkimise eest 5-cendiga. Nüüd aga maksis kirja saatmine rohkem kui kunagine trahvisumma.

NEW YORK — 65 miljonit inimest üle maailma on käinud pärast 1950-ndat aastat läbi vabatahtliku steriliseerimise, kinnitavad uued Draper World Population Fund'i andmed. See on tänu uutele efektiivseile meetoditele steriliseerimiseks, muuseas ka naiste hulgas. Sterilisatsioon on rakendatud peamiselt mahajäänud maades. Thais on naistele tehtud 15.000 operatsiooni kohaliku tuimendamisega või hoopis ilmas haiglas olekuta.

NEW YORK — Kõige riskantsem on New Yorgis — vastavalt politseistatistikale — elada neegrinoorukil, kui see liigub Manhattanil kella 12 ja 1 vahel öösel vastu reedet. Statistika näitab, et reede õhtused hilistunnid on Manhattanil kõige ohtlikumad ja et protsentuaalselt kõige rohkem langeb mõrvade ohvriks neegrinoorukeid umbes 14—15 a. vanuses.

PEKING — Hiina kompartei abiesimees Teng on omas kõnes rõhutanud, et nelja nn. radikaali valitsemisajal on palju aega raisatud tühja lobisemisega. Nüüd tulevat kõik tasa teha energilise töötamisega. Oma kriitika juures rõhutab Teng, et ta on kogu aeg olnud „Mao liinil".

STOKHOLM — Poola ajalehed arvustavad teravalt Rootsi otsust, määrata kindlaks kalapüügipiirid Läänemerel. Poola ajalehtede järgi soovivat Rootsi võtta endale 45% kogu Läänemerest. Läänemeri olevat tsoonidesse jagamiseks liiga väike. Õiglasem olevat jagada kalapüük Läänemeres vastavalt selle mahule.

LONDON — Omapärane seksimaniakk tabati Londoni toidukauplustest. Ühel päeval keegi ärimänedzher pani tähele, et riiulite vahel liigub imelik mees, kes paneb mingi laperguse koti põrandale ja jääb juurde valvesse. Asjast teatati politseile, kes avastas, et laperguses kotis on fotoaparaat välkvalgusega. Kui mõni naisostja sattus koti kõrvale või peale, tegi mees tema seeliku alt pildi. Mehe kodust leiti 144 fotot, mis olid selliselt võetud naistest — põrandalt üles poole.

NEW YORK — Lennukulusid võite suurel määral kokku hoida, kui lendate charter-lennukitega, kirjutab „Moneysworth". Näiteks maksab Läänerannikult lend Hongkongi $1300, kuid charterlennukiga ainult $499. Leht soovitab tellida raamatu „1977 Charter Flight Directory" (hind $3.95, Travel Information Bureau, P.O. Drawer 100, Halesite, N.Y. 11743), mis aitavat sadu dollareid kokku hoida lendudel Euroopasse, Aasiasse, Ladina-Ameerikasse jm.

Toronto Eesti Majas möödunud laupäeval toimunud Lennuväe-Poiste juubeli kokkutulekul tühjendati klaasid juubilari terviseks, millist momenti näeme esitatud pildil. Esiplaanil istuvad A. Matkur Sudburyst ja õhtu peakõneleja I. Tõrmaküla. Foto: T. Tomson

Lennuväe poiste juubel

Toronto Eesti Maja suures saalis toimus möödunud laupäeval endiste lennuväe abiteenistuslaste juubeli kokkutulek, millest võtsid endised lennuväe poisid osa koos perekonnaliikmetega. Kokkutulekule, mida rikastati kõnedega ja ettekannetega, oli kogunenud umbes 150 inimest. kes veetsid hubase õhtu.

Koosviibimisel, kus teadustajaks oli E. Purje, esinesid lühemate kõnedega ja tervitustega E. Silm, A. Tinits ja A. Matkur, kes kohale olid sõitnud Sudburyst, kuna õhtu peakõne oli I. Tõrmaküalt. Kõneleja peatus lennuväe poiste sõjateekonnal ja 1944. aastal mahajäetud kodumaal. Ta analüüsis lühidalt ka meie eesti ühiskonna hoiakut paguluses,

mainides, et meie hulgas on lahkhelisid, kuid samal ajal ei ole meie võibolla pühendanud küllalt tähelepanu sellele, mis on positiivset ja ülesehitavat meie ühiskonnas.

„Selles pikas eestlaste reas, kes viimase 30 aasta jooksul on tegutsenud vabas maailmas, moodustavad teie ja teieealised viimase lüli, kel on veel nimetamisväärseid isiklikke kogemusi Eestist." ütles I. Tõrmaküla. Kõneleja kriipsutas alla kokkutulnute positiivset tööd eesti ühiskonnas ning ennustas, et

kõik see, mis lennuväe poisid oma elutahtele pärast 50-ndat sünnipäeva kirjutavad, on põnev lugemine, mis annab uut hoogu eestlaskonnale vabas maailmas.

Meelelahutuslikus osas esines O. Kopvillem humoreskiga ja Valve Tali nelja lauluga. Kokkutuleku raamides tõstsid külalised oma tervisejoogi klaasi juubeli puhul kõigi lennuväepoiste terviseks.

EKK Kontsertbüroo seeria algab

Naan Põld laulab Torontos

Eelolevat eesti muusikalise tegevuse hooaega sisustab EKK kontsertbüroo nii vokaal- kui instrumentaal-muusikaga. Sõbralik tasakaal juba kujunenud ja tunnustatud elukutseliste ning oma karjääri esimesi samme astuvate eesti kunstnike vahel ilmestab ka eeloleva hooaja kunstnike koosseisu: Naan Põld, Ingemar Korjus, Hans Bauer ja Arvi Sinka ning Tiiu Haamer. Kõik need nimed tagavad seeriale mitte ainult välise vaid ka sisulise kvaliteedi.

NAAN PÕLD

Avakontsert toimub juba 5. oktoobril First Unitarian Church'is, kus külalisena Saksamaalt esineb tenor Naad Põld.

Naan Põld on sündinud Tallinnas, kus alustas ka lauluõpinguid Tallinna Konservatooriumis. Aastal 1944 põgenes N. Põld Saksamaale, kus õppis Detmoldi Muusikaakadeemias prof. Husleri lauluklassis, lõpetas selle diplomi ja aurahaga.

Sealt alates on N. Põld otsitud lauljaks Saksamaa ja Lääne-Euroopa kontsertlavadel ja ringhäälingus,

kus ta on võitnud kriitikute suure tunnustuse oma iseseisvatel lauluõhtutel ja solistina sümfoonia- ja vokaalsuurvormide kontsertidel. N. Põld on esinenud kahekümnekolmes riigis Euroopas, Lõuna-Ameerikas, Ühendriikides ja Kanadas ning on kõrgelthinnatud solistiks muusikapidustustel nagu: Wiener Festwochen, Holland Festival, Luzerner Festwochen. Flandern Festival, Stockholm Festspiele, Händel Festspiele Göttingen, Nymphenburger Sommerspiele München jm.

N. Põld on saanud tuntuks ka oma heliplaatide kaudu.

Rahvusvahelise tunnustusena on nimetamisväärne „Grand Prix du Disque" Pariisis. Samuti on kriitikute tunnustuse leidnud heliplaat Mart Saare lauludega. Ameerika eestlaskonnale on kahtlemata tuntud ka heliplaadid esijoones eesti lauludega.

Alates 1967. a. on N. Põld korraliseks professoriks Hamburgi Muusikaülikoolis, kus ta on ühtlasi lauluosakonna juhatajaks.

Filatelistide kokkutulekud

Toronto Eesti Filatelistide Selts alustab pärast suvevaheaega jälle tegevust kokkutulekute-vahetusõhtute näol. Need toimuvad endisel viisil iga kuu esimesel neljapäeval Eesti Majas. Esimene peetakse neljapäeval, 6. oktoobril algusega kell 7.30 õhtul. Koht — klassiruum nr. 14. Külalised ja uued liikmed teretulnud.

Pühapäeval kommunismivastane protestikoosolek

Ukraina Kanada Komitee Toronto osakond korraldab eeloleval pühapäeval, 2. oktoobril kell 5 p. l. Toronto Raekoja ees, Nathan Phillips väljakul. protestikoosoleku dissidentide tagakiusamise pärast Ukrainas ja mujal Nõukogude Liidus. Protestikoosolek toimub ühenduses Belgradi konverentsi kokkutulekuga tuleval nädalal. Ukrainas on mõni aeg tagasi vangistatud neli Helsingi deklaratsiooni täitmist jälgiva komitee liiget. Korraldatav rahvakoosolek on protestiks nende vangistamiste vastu ja seal võetakse vastu apell Kanada valitsusele vangistatute kaitseks väljaastumiseks.

Kõnelejaiks koosolekul on nähtud ette Venemaalt hiljuti välja pääsenud dissident dr. M. Stern ja Kanada mitmekultuurilisuse minister Norman Cafik. Ukrainlaste poolt kõnelevad paar noorema põlve esindajat. Külalistena on korraldajad koosolekust osa võtma kutsunud ka teiste rahvusgruppide keskorganisatsioonide esimehed. Koosoleku põhimõtteks on poliitiliste vabaduste, inimeste põhiõiguste ja usuvabaduse nõudmine ukrainlastele ja teistele ikestatud rahvastele.

Kuigi korraldatav rahvakoosolek on peamiselt ukrainlaste üritus, on ka teistest rahvustest osavõtjad teretulnud. Ka eestlasi palutakse sellest kommunismivastasest protestikoosolekust osa võtta.

Lõikuse tänupüha kolmainu koguduses

Eeloleval pühapäeval, 2. oktoobril algusega kell 3 p. l. toimub Toronto Eesti Ev. Lutheri usu Kolmainu koguduses lõikusetänupüha tähistamine. Kristlik maailm pühendab neil teenistusil tähelepanu lõikusele, mis kogutakse või on juba kogutud salvedesse, kust meie igapäevast leiba lauale toome. Altar on kaunistatud viljavihkudega ja teiste maa saadustega. Jumalateenistuse järele on koguduse saalis Naisringi poolt kaetud kohvilaud.

Nalja

Majateenija läheb lossis raamatukoguruumi ja ütleb:

„Teie lordlik kõrgus, alla keldrikorrale on murdvaras sisse tunginud. Mida käsite teha?"

Lord: „Hästi, James, tooge mulle kohe mu kaheraudne püss ja jahiülikond."

MÜÜA

KASEKÄSNU

(tarvitatakse vähjahaiguste vastu)

„Andy" 34 36th Str. Toronto, Ont.

M8W 3K9 — Tel. (416) 259-6892

SOOME ÄRI —

TERE TULEMAST EESTLASED!

Meilt ostate: soome delikatesse, kinkeesemeid, saunatarbeid, kompvekke, shokolaadi jm.

Soome pagarisaadusi. Rooneeme pagarisaadusi.

SCANDIA DELICACIES

2½ Manor Rd. E., Toronto — Tel. 489-0162

Avatud esmasp. 10—5, teisip. ja kolmap. 9—6, neljap. ja reedel 9—8, laup. 9—4.

Meeskoor ulatab noortele käe

T.E. Meeskoori koorijuht Harry Toi tutvustab koori eeloleva hooaja kava

Toronto Eesti Meeskoor on oma hooaega alustanud. Samaaegselt paneb meeskoori aastapäevaball kogu Toronto seltskondliku elu tuikama nagu on seda juba aastaid teinud andes oma pidulikkusega meeldejääva suvest sügisesse jõudmist tähistava sündmuse. Koorijuht Harry Toi andis „Vaba Eestlasele" informatsiooni uue hooaja kavadest.

H. Toi ütles, et koori tegevus on alati olnud kahepinnaline. Ühel pool muusikaline tegevus ja kava täitmine. teisel pool aga seltskondlik tegevus nii liikmeskonna sisemises aga ka laiemas ulatuses. Seltskondliku osaga on iga sügishooaeg olnud avatud ja seekordki jätkatakse tavakohaselt.

22. oktoobril toimub Toronto kaunis Prince Hotellis meeskoori aastapäevaball.

Sellega on aastaid avatud Toronto sügisene seltskondlik elu ja seekordki tahab koor jätkata omaseks saanud tava. Põhjuseks miks tänavu on jälle mindud Prince Hotelli ruumidesse on mitmed soodustused, mis eelmises peo asukohas polnud võimalikud. Kuna ehitus ei kuulu ametiühingu alla, siis on seal näiteks võimalik kasutada eesti orkestrit.

See on järjekorras 26. aastapäevaball ja seal on ruumi kuni 500 inimesele. Koori juhatus tahab anda paremat kava kui oli eelmisel aastal. Esinejaks on kutsutud tenor Heinz Riivald, aga ühe dueti esitavad Riivald ja koori esimees R. Pohlak koos, kuna klaveril saadab neid Asta Riivald.

Selle kõrval laulab muidugi koor ise ja võibolla suudetakse kavalisse ossa veel mõni üllatusmoment juurde tuua.

Koor teeb praegu ettevalmistusi ja loodab, et sellega suudetakse hooaeg elavaks muuta.

Teised seltskondlikud üritused on koori jõulupuu, mis tavaliselt on olnud koos „Estonia" orkestriga ja perekonnaõhtu Eesti Majas Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamiseks. Viimase puhul on alati kutsutud arvukalt külalisi.

Nagu H. Toi ütles on praegu kooritöös peamine rõhk pandud noorte juurde toomiseks. Koori esimees R. Pohlak on rääkinud juba 30—40 noorega ja loodab neist tosina võrra uusi liikmeid juurde saada. Möödunud aastal ühinesid kooriga 12 uut lauljat, kuid ainult paar on püsima jäänud.

H. Toi lisas, et meil on ju kujunenud nii, et kui üks noor kuhugi rakendatakse, siis hakatakse talle igalt poolt uusi ülesandeid juurde andma kuni ta ei jõuna neid enam täita.

Kuid ka töökohad viivad noori Torontost eemale. Tänavu sügisel on loota, et noori lauljaid, peamiselt „Külapoistest", tuleb koori laulma.

H. Toi tõstatas küsimuse. et mis on viga eesti ühiskonnas, et kui enne tuli 2500 inimest kontserdile, siis nüüd on osavõtjate arv jäänud tagasihoidlikuks. Aga sama on juhtunud ka meie Eesti Vabariigi aastapäevaga. Ta arvas. et selleks võivad olla mitmed põhjused, inimesed on oma heaoluga muutunud iseseisvaiks ega vaja enam kontakte kaasmaalastega nagu siiatuleku alguses, kuigi nad eestlusest ei kao. Vanem generatsioon on palju oma liikmeist kaotanud.

Nende mõtete vastaspoolel saaks aga tõsta küsimuse, mis oleks võimalik teha koorilaulu edasi kandmiseks meie ühiskonnas. et see ära ei kaoks?

Ja H. Toi arvas, et on tarvis noori kuulajaid, kui need kontserte külastavad, siis leidub nende hulgas ka lauljaid.

Selle idee rakendamiseks teebki koor 15. jaan. pop-kontseril katse meeskoori poolt noortele kätt sirutada. Meeskoori kõrvale tuuakse solistkooriks Hamiltoni Helletajad Olav Kopvillemi juhatusel. Meeskoor laulab omaette, helletajad omaette kuna finaal oleks koos. H. Toi usub, et selline üritus pälviv katsetamist kuna meil on mitmeid noorte ansambleid keda tuleb kaasa tuua. Selline ühisüritus võiks avada pilu seinasse, mis asub vanema ja uue generatsiooni vahel. Selleks saab olla ühisüritus noortega ja H. Toi usub, et see väike liigutus peaks tulemusi andma.

Kooril on kevadel ettenähtud aastakontsert, mille ühel kavapoolel on rahvuslik põhivara ja teisel kergemaid romantilisi laule. Solisti osa pole selgunud, kuid kuna koor on alati toiminud sel põhimõttel, et anda kohapealseile noortele esinemisvõimalusi ja neid viia oma rahva ette, siis tõenäoliselt on ka sel kontserdil keegi meie andekaist noortest.

Koor on korraldanud igal aastal mõne kontsertreisi.

Tuleval aastal on võimalik kontsertreis Sudburysse kus koos soome kooriga toimuks kontsert.

Samuti on tehtud ettepanek New Yorgi meeskoorile, et 1978. a. oktoobriks saaks New Yorgis korraldatud jälle meeslaulupäev, millised sündmused varem toimusid, aga on jäänud viimastel aastatel pidamata ülemaailmsete eesti päevade tõttu. Viimane ettepandud üritus on aga alles mõtetevahetuse staadiumis kuna New Yorgi Eesti Meeskoor oleks selle ürituse korraldaja.

Lõpuks rõhutas H. Toi veelgi. et olulisim on uute lauljate saamine, et meeslaul, mil on oma pikk traditsioon eesti lauluajaloos ja mida praegugi imetletakse ja armastatakse võiks traditsioonipäraselt jätkuda. Kui nüüd meeskoor eeloleval hooajal noortele käe ulatab, siis tehakse seda kutsega ja lootuses, et noored selle vastu võtavad.

Abessiinlaste uus kaotus

NAIROBI — Abessiinia ja Somaalia vägede vahel toimus suurem kokkupõrge Marda mägestikuteel, mis lõppes Abessiinia vägede lüüasaamisega. Marda mägestikutee on nüüd Somaalia sõjajõudude valduses ning neil avanevad võimalused tungida Abessiina südamaale. Abessiinia kommunistlikud üksused kaotasid võitlustes 43 soomusmasinat ja taganesid korratult sisemaal asuvatele uutele positsioonidele.